

У таварыстве "Радзіма"

Дзякуем за навуку!

У Мінску прайшоў семінар-стажыроўка для кіраўнікоў і аматараў мастацкай самадзейнасці беларускіх арганізацый замежа.

Стар. 8

Кошт у Беларусі 1 000 рублёў.

BELARUS 21.BY

Беларусь on-line у Інтэрнэце

Дабрачыннасць

"Будзьце маёй мамай..."

звяртаюцца ў сваіх пісьмах да Ірэны Каляды дзеці, якія адчулі яе падтрымку.

Стар. 14

Газета выходзіць у другі і чацвёрты чацвер месяца.

12 студзеня, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 1-2 (2975 — 2976)

Выдаецца з 1955 года

3 навагодняга віншавання Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі беларускаму народу

"2005 год завяршае чарговую пяцігодку. Мы выканалі яе напружаныя і нават амбіцыйныя заданні. Хоць у пачатку было шмат сумненняў, ці зможам дасягнуць намечаных вышынь..."

У гэтай пяцігодцы мы зрабілі галоўнае - рэалізавалі як суверэнная і незалежная беларуская дзяржава.

Мы пераканаліся самі і чарговы раз даказалі ўсяму свету: беларускаму народу жыць у сваёй, незалежнай краіне!..

Незалежная Беларусь упэўнена глядзіць у заўтрашні дзень. Яе голас, што прагучаў з высокай трыбуны Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у абарону раўнапраўных міжнародных адносін, за свабоду выбару кожнай дзяржавы ўласнай мадэлі развіцця, пачуты ў самых аддаленых кутках планеты.

Не ўсім падабаецца наша самастойная пазіцыя.

Але гісторыя навучыла нас цаніць мір і згоду."

Персона

Зянона Сабчук прыехала з Аргенціны ў Беларусь з новымі праектамі

Стар. 13

NEWS FROM BELARUS page 3

Скарбонка

Стары Новы год або Шчодрык

У многіх вёсках на Беларусі жывая традыцыя калядных аблодаў.

Стар. 7

Спорт

На п'едэстале – каралі і каралевы

Стар. 15

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты "Голас Радзімы" выйдзе 26 студзеня 2006 года

Захавай традыцыю

На Каляды ў Беларусь!

З 25 па 28 снежня частку сваіх канікулаў правялі ў Беларусі вучні 4-й беластоцкай школы з Польшчы. Гэта школа з беларускай мовай навучання, дзе атрымліваюць адукацыю дзеці беларусаў Падляшша. Кім яны будуць пачуваць сябе, жыць у наспрадвечных этнічных землях беларусаў? Іх бацькі захацелі, каб яны захоўвалі ў сям'і гаворку сваіх дзядоў-прадзедоў, ведалі традыцыйную культуру, гісторыю свайго краю і сталі высокаадукаванымі людзьмі. Групу дзяцей, што

Афіцыйна

Леанід Гуляка прызначаны старшынёй Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь

Фота БелТА.

рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь

Леаніда Гуляку, які раней быў міністрам культуры.

У сувязі з пераходам на іншую работу кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 29 снежня ўказам № 639 вызваліў Станіслава Буко ад пасады старшыні Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь. Як паведамілі ў прэс-службе Прэзідэнта, у той жа дзень кіраўнік дзяржавы падпісаў указ № 640 аб прызначэнні на пасаду старшыні Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь

Анонс

Зорка на плошчы зорак

Зорка ў гонар Анатоля Ярмоленкі і ансамбля "Сябры" будзе закладзена 19 студзеня на плошчы зорак ля Дзяржаўнага цэнтральнага канцэртнага зала "Расія" ў Маскве.

Чытайце навіны з Беларусі на сайце Belarus21.by/main

прыехалі ў Мінск, суправаджала іх настаўніца Аліна ВАЎРАНЮК і маці адной з вучаніц Барбара ПЯКАРСКАЯ. З імі, а таксама некаторымі вучнямі сустрэлася наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ. (Падрабязнасці ў наступным нумары.)

НА ЗДЫМКАХ: госці на ганку гімназіі № 23 у Мінску; здымак на памяць з батлейшчыкам панам Скіргайлам і спадарыняй Валянцінай Лойка; батлеечны спектакль "Цар Ірад" ля Хаты завознікаў у Заслаўі. Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Падпіска — 2006

Будзем разам!

Адправіўся ў розныя краіны свету першы ў 2006 годзе нумар "Голас Радзімы". Вы трымаеце газету ў руках, значыць, мы зноў разам! Шчырая падзяка тым чытачам, якія паклапаціліся аплаціць падпіску на нашу газету. У іх ліку Уладзімір Міжуй з Эстоніі, Зянона Сабчук з Аргенціны, Сільвестр Будкевіч з Англіі і іншыя. Асабліва ўдзячнасць рэдакцыя выказвае Ірэне Калядзе з ЗША. Тым, хто мае намер у бліжэйшы час аформіць падпіску, нагадваем, што гэта можна зрабіць даслаўшы чэк ці паштовы пераход на адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, горад Мінск, праспект Незалежнасці, 44, рэдакцыя газеты "Голас Радзімы".

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В'етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

"Голас Радзімы" ў 52 краінах

Выбары — 2006

У ЦВК паступілі заявы аб рэгістрацыі ініцыятыўных груп ад 8 прэтэндэнтаў на пасаду Прэзідэнта

Цэнтрвыбаркам Беларусі зарэгістраваў спісы ініцыятыўных груп выбаршчыкаў па вылучэнні кандыдатаў у Прэзідэнты. Жаданне балаціравацца на пасаду кіраўніка дзяржавы выказалі 8 грамадзян нашай краіны. Такую інфармацыю карэспандэнту БЕЛТА паведаміў сакратар ЦВК Мікалай Лазавік.

У спісе ініцыятыўнай групы, прадстаўленым дзеючым Прэзідэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам, — 6212 чалавек. Кіраўніком групы з'яўляецца Віктар Шэйман.

У ліку прэтэндэнтаў на пасаду кіраўніка дзяржавы таксама Гайдукевіч С.В., Пазняк З.С., Вайтовіч А.П., Мілінкевіч А.У., Фралоў В.Д., Скрабец С.М., Казулін А.У.

Згодна з Канстытуцыяй нашай краіны, Прэзідэнтам можа быць абраны грамадзянін рэспублікі па нараджэнню, які дасягнуў 35-гадовага ўзросту і пастаянна пражывае ў Беларусі не менш як 10 гадоў непасрэдна перад выбарамі.

Патрабаванне таксама сабраць 100 тысяч подпісаў у сваю падтрымку.

Рэгістрацыя ініцыятыўных груп адбылася на пасяджэнні Цэнтрвыбаркама 27 снежня. Паводле слоў Мікалая Лазавіка, зыходзячы з практыкі мінулых гадоў, найбольш распаўсюджаная прычына для адмовы ў рэгістрацыі такой групы — “адсутнасць згоды асоб на ўключэнне ў дадзены спіс, г.зн. калі грамадзянін не ведае аб тым, што ўвайшоў у яе склад”.

З 29 снежня па 27 студзеня будзе праходзіць вылучэнне кандыдатаў у Прэзідэнты. Тэрмін падачы падпісных лістоў у тэрытарыяльныя камісіі завяршаецца 27 студзеня, а прадстаўлення неабходных дакументаў у Цэнтрвыбаркам — 11 лютага. Рэгістрацыя кандыдатаў пройдзе з 12 па 21 лютага — пасля яе завяршэння стануць вядомы прозвішчы тых, хто выйшаў на фінішную прамую. Затым пачнецца перыяд агітацыі і прапаганды.

Наталля ІЛЛІЧОВА, БелТА.

Прызнанне

Уручаны спецыяльныя прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва

Спецыяльнымі прэміямі па выніках мінулага года адзначаны дзеячы культуры і мастацтва, творчыя калектывы і музеі, тыя, хто ўзбагаціў нацыянальную культуру плёнам свайго таленту і працы.

У ліку ўзнагароджаных — аўтарскі калектыв Агенцтва тэлевізійных навін Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерэдыёкампаніі, творчы калектыв Беларускага дзяржаўнага музычнага тэатра, калектыву Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка, ансамбль танца “Равеснік”, Брэсцкі тэатр лялек і іншыя.

Беларусь-Расія

Год культуры Расіі завяршыўся, супрацоўніцтва працягваецца

У канцы снежня адбылося афіцыйнае закрыццё Года культуры Расіі ў Беларусі. Але гэта толькі ўмоўная мяжа, бо, па словах дырэктара Федэральнага Агенцтва па культуры і кінематографіі Расіі Міхаіла ШВЫДКОГА, культурнае супрацоўніцтва дзвюх краін не можа закончыцца.

Год культуры Расіі быў вельмі багатым на падзеі. На працягу года да нас прыязджалі лепшыя калектывы, якіх, па меркаванні першага намесніка міністра культуры Беларусі Уладзіміра Рьлаткі, і ў Маскве, і ў Санкт-Пецярбургу не часта сустрачаеш. Так, у нас пабывалі Дзяржаўны сімфанічны аркестр “Новая Расія” пад кіраваннем Юрыя Башмета, Маскоўскі дзяржаўны акадэмічны хор Уладзіміра Мініна, піяніст Дзмііс Мацуеў.

Па даручэнні Прэзідэнта Расійскай Федэрацыі Уладзіміра Пуціна дырэктар Федэральнага Агенцтва па культуры і кінематографіі Расіі Міхаіл Швядкой ўручыў ордэн Дружбы дырэктару Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі Уладзіміру Пракапцову. Узнагарода была ўручана за значны ўклад у развіццё беларуска-расійскіх адносін.

На прэс-канферэнцыі, прысвечанай закрыццю Года культуры Расіі, Міхаіл Швядкой адзначыў,

што ў студзені 2006 года паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй будзе падпісаны праграма аб культурным супрацоўніцтве.

Ужо зараз паміж ведамствамі культуры Расіі і Беларусі ідзе работа па ўзгадненні канкрэтнага плана мерапрыемстваў, якія будуць праходзіць у рамках супрацоўніцтва.

2006 год адзначаны 20-годдзем трагедыі на Чарнобыльскай АЭС, таму галоўнай культурнай падзеяй стане сімфанічны фестываль, што будзе прымеркавана да гэтай даты. Перад беларускімі аматарамі музычнага мастацтва выступіць Дзяржаўны сімфанічны аркестр “Новая Расія”, Дзяржаўны акадэмічны рускі хор імя Свешнікава, а таксама народны артыст Расіі Віктар Тршчак.

У тэатральнай праграме культурнага супрацоўніцтва 2006 года запланаваны гастролі Дзяржаўнага акадэмічнага Малага тэатра ў Мінску і Нацыянальнага акадэмічнага

тэатра імя Янкі Купалы ў Маскве ці ў Санкт-Пецярбургу. Акрамя гэтага, у Мінску ў 2006 годзе пад патранатам Дабрачыннага фонду садзеяння тэатру і тэлебачання “Маскі” імя Інакенція Смактуноўскага будзе праведзены тэатральны фестываль фестываляў, у рамках якога замежныя тэатры пакажуць беларускім глядачам свае лепшыя спектаклі.

У Маскве ў буйнейшых выставачных залах будуць паказаны экспазіцыі сучаснага беларускага мастацтва. А ў Мінску адбудуцца прэзентацыі культур народаў Паўночна-Заходняга акругі Расійскай Федэрацыі, Краснадарскага краю і Рэспублікі Карэлія.

Летам у Беларусі пройдзе Асамблея народаў Расіі, прысвечаная Дню Дзяржаўнасці Расійскай Федэрацыі. Запланавана таксама серыя майстар-класаў для беларускіх дзеячаў мастацтва, праводзіць якія будуць вопытныя расійскія педагогі.

Кацярына НЕМАГАЙ.

Юбілей

Тэлебачанню краіны — 50!

1 студзеня 1956 года выйшла ў эфір першая перадача беларускага тэлебачання. Яна доўжылася 1 гадзіну і 55 хвілін, складалася з мастацкага фільма “Пакаленне пераможцаў” і кіначарціса “Навіны дня” за 1955 год.

На пачатку 90-х гадоў беларускае тэлебачанне стала паўнапраўным членам Еўрапейскага Вяшчальнага Саюза, а ў 1994 годзе ўтворана Нацыянальная дзяржаўная тэлерэдыёкампанія Рэспублікі Беларусь. Сталі выкарыстоўвацца новыя інфармацыйныя тэхналогіі і мадэлі вяшчання, у 1995 годзе створана Агенцтва тэлевізійных навін. На экране з'явіліся тэледэ-

баты, ток-шоу, прамыя лініі, нацыянальныя тэлесерыялы. Пачалі стварацца тэлеканалы: у 2000-м годзе — Першы нацыянальны тэлеканал, у 2003-м — “Лад”, у 2005-м — “Беларусь-TV”.

Да юбілею беларускага тэлебачання журналісты на працягу 2005 года рыхталі шэраг праграм, якія расказвалі пра гісторыю тэлебачання — “Тэлеверсты”, “Анталогія TV” і іншыя. Паралельна ішла вялікая падрыхтоўка да паказу навагодніх праграм: фінальнага шоу Нацыянальнага музычнага форуму “На скрыжаваннях Еўропы”, “Зімовы тэлесады” — у ёй

выступілі самыя папулярныя тэлеведучыя, ансамбль народнай музыкі “Бяседа”, фіналісты Нацыянальнага тэлевізійнага фестывалю-конкурсу маладых выканаўцаў “Фэст”, зоркі беларускай эстрады, якія адзначылі сваім удзелам не толькі першы дзень Навага года, але і 50-годдзе Беларускага тэлебачання; “Навагоднія мелодыі і рытмы “Славянскага базару ў Віцебску”, “У новы год з любімай песняй”, было шмат прэм'ер, у тым ліку і айчынных кінапрэм'ер.

Беларускае тэлебачанне святкавала юбілей і Новы год разам са сваімі глядачамі — шырока, весела, цікава.

Рэйтынг

Беларусь: 10 галоўных падзей 2005 года

Завяршыўся 2005 год. Для Беларусі ён меў вельмі важную асаблівасць: краіна працавала ў атмасферы стабільнасці, міру і згоды. Нас не кранулі буйныя грамадскія і эканамічныя ўзрушэнні.

Але яркімі, запамінальнымі падзеямі, якія ўвойдуць у навішнюю гісторыю, па меркаванні БЕЛТА, год краіну не пакрыўдзіў.

1 Рэспубліка Беларусь адзначыла 60-годдзе Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Менавіта наша краіна, страціўшы мільёны чалавечых жыццяў, велізарныя матэрыяльныя каштоўнасці, спрыяла вызваленню Еўропы і ўсяго свету ад фашызму.

2 Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка выступіў з яркай, актуальнай прамовай на сесіі ААН у Нью-Йорку. Прэзідэнт беларускай дзяржавы выразна акрэсліў сённяшні светапарадак, цвёрда і адкрыта сказаў аб сур'ёзных праблемах, якія перашкаджаюць развіццю краінам і кантынентам.

3 Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь прызначыла дату выбараў Прэзідэнта краіны. Яны пройдуць 19 сакавіка 2006 года.

4 Беларусь завяршыла чарговую пяцігодку. Практычна ўсе задачы, пастаўленыя ў 2001 годзе Другім Усебеларускім народным сходам, не проста вырашаны, а істотна перавыкананы. Прырост вытворчасці прамысловай прадукцыі за пяць гадоў па папярэдніх падліках склаў 50 працэнтаў пры прагнозе 28-32 працэнты, інвестыцый у асноўны капітал — 77 працэнтаў (па праграме 60-70 працэнтаў), рэальных грашовых даходаў насельніцтва — 76 працэнтаў (пры заданні 58-63 працэнты). Па аб'ёме ўнутранага валавога прадукту на душу насельніцтва мы займаем адно з вядучых месцаў у СНД. Эканамічны рост з'явіўся моцным фундаментам для выканання галоўнай задачы — павышэнні дабрабыту грамадзян, стабільнага сацыяльнага развіцця. У мінулым годзе ў рэспубліцы атрымалася істотна падняць зарплату, павялічыць пенсіі і стыпендыі.

5 У краіне ўзяты курс на дэбюракратызаванне дзяржавы. Упершыню пачаў ужывацца прынцып “аднаго акна”, калі чалавеку варта звярнуцца толькі ў адну інстанцыю, а ўсё астатняе за яго зробіць чыноўнік.

6 Практычна завершана газіфікацыя Беларускага Палесся. У 2005 годзе блакітнае паліва атрымалі жыхары Лоеўскага і Глускага раёнаў.

7 На Беларускай аўтамабільнай заводзе выпушчаны самы магутны грузавік. Яго грузападымальнасць — 320 тон, магутнасць — 3600 конскіх сіл, вага — 250 тон, вышыня — 8 метраў, даўжыня — 13 метраў, шырыня — 11 метраў. У кузаве гэтага “волата” можа змясціцца цэлы дзесятак яго 30-тонавых сабратаў.

8 Беларускія лекары ўпершыню без хірургічнага ўмяшальніцтва вылечылі пацыента з парушаным кровазабеспячэннем брушной поласці. Правядзенне такой унікальнай для нашай краіны аперацыі стала чарговым крокам на шляху шырокага ўкаранення ў Беларусі навішніх медыцынскіх тэхналогій, у тым ліку бяскроўнага і малатраўматычнага лячэння.

9 Ксенія Сітнік з Мазыра стала пераможцай міжнароднага дзіцячага конкурсу “Еўрабачанне-2005”. Да гэтага яна таксама была першай яшчэ на двух музычных фестывалях Еўропы — форуме “Ззянне зорак” у Санкт-Пецярбургу і на “Славянскім базары ў Віцебску”.

10 Міжнародная тэнісная федэрацыя абвясціла лепшай маладой тэнісісткай годзе беларускую спартсменку Вікторыю Азаранка. У 2005 годзе яна выйграла два турніры “Вялікага шлема” ў адзіночным разрадзе (адкрытыя чэмпіянаты Аўстраліі і ЗША) і тры аналагічных турніры ў парным разрадзе.

Праграма “Добрай раніцы, Беларусь!” падрыхтавала тэлеакцыю — 50 навагодніх падарункаў для тэлегледачоў. Тэлеканал “Лад” з 26 снежня паказаў “Анталогію Беларускага тэлебачання”, кожная з 11 серыяў якой прысвечаны пяці гадам гісторыі БТ, некалькі вельмі цікавых праектаў: “Звычайны незвычайны Новы год”, “Навагодняе запрашэнне” з удзелам Прэзідэнтскага аркестра, навагоднюю феерыю “Лёд пайшоў”, “Вандроўка ў мінулае” — паказ урыўкаў навагодніх “Аганькоў” і адлюстраванне юбілейнай тэматыкі тэлебачання.

Маладым рэжысёрам і сцэнарыстам далі магчымасць праявіць свае здольнасці. Найперш у стварэнні тэлесерыяляў. Гэта, у прыватнасці, ча-

тырохсерыйны маладзёжны прыгодніцкі фільм “Тры талеры” — сумесны праект Белтэлерэдыёкампаніі і кінастудыі “Беларусьфільм”. Ён дэманстравіць у дзённым эфіры 30 і 31 снежня — якраз у час зімовых канікул.

У навагоднюю ноч 2006-га на Першым нацыянальным тэлеканале дэманстравіць мюзікл “Зорная ноч” з удзелам Ксеніі Сітнік — пераможцы дзіцячага “Еўрабачання-2005”, ансамбля “Сябры”, папулярных артыстаў эстрады Ядвігі Паплаўскай і Аляксандра Ціхановіча, Іны Афанасьевы, Алены, Аляксандры Гайдук і іншых.

Не забыты і так званы “стары Новы год”: 13 студзеня глядачы ўбачаць “Стары Новы год у цырку”

www.tvr.by

Event 2006

Presidential election

Campaign to collect signatures in support of candidates for presidency of Belarus launched

Belarus' electoral commission registered eight candidates for the 19 March presidential elections, including Alyaksandr Lukashenka.

The seven other hopefuls include: the united opposition candidate Alyaksandr Milinkevich, Syarhey Haydukevich, leader of the Belarusian Liberal Democratic Party; Alyaksandr Kazulin, leader of the Belarusian Social Democratic Party (Hramada); Zyanon Paznyak, leader of the Conservative Christian Party; and former General Valery Fralou, an opposition lawmaker. Two additional former lawmakers, Alyaksandr Voytovich and Sergei Skrebets, are running as independent candidates.

The most difficult part of the election campaign – nomination of the candidates for the presidency of Belarus has started. Every initiative group has to collect no less than 100 thousand signatures in support of its potential candidate.

Once the central election commission receives all nec-

essary documents – from January 28 to February 11 – it will take decisions to register the candidates. This procedure will take place on February 12-21.

Candidates for the presidency or members of their initiative groups should present signature lists to the territorial election commissions by January 27.

Belarus has formed some 165 territorial commissions on the presidential elections, of them - 6 oblast and Minsk city commissions, 118 regional, 16 urban and 24 district commissions.

The representatives to the territorial commissions can be nominated by political parties, public associations, labour collectives and also by groups made of some 30 people. Election commissions are regularly formed at a sitting of the exec-

utive committee and the council of deputies of the relevant administrative territorial area.

More than 22 per cent of workers of the territorial commissions make part to political parties and public associations. Commissions include representatives of the Liberal Democratic Party, Social Sports Party, Republican Party of Labor and Justice, Communist Party of Belarus, Agrarian Party and the Belarusian National Front. Public associations are represented mainly by youth structures, organizations of women, veterans and trade union members.

The CEC secretary stated, according to the timetable, polling stations are to be set up, by January 17. Once they are created, nomination of representatives to polling station committees will begin to end on January 29. All the polling station commissions will be ready by February 1 at the latest.

Every initiative group has to collect no less than 100 thousand signatures in support of its potential candidate.

Minsk to Construct 425m TV Tower

Minsk intends to build the 425m TV tower, Architecture and Construction Minister of Belarus Gennady Kurochkin stated

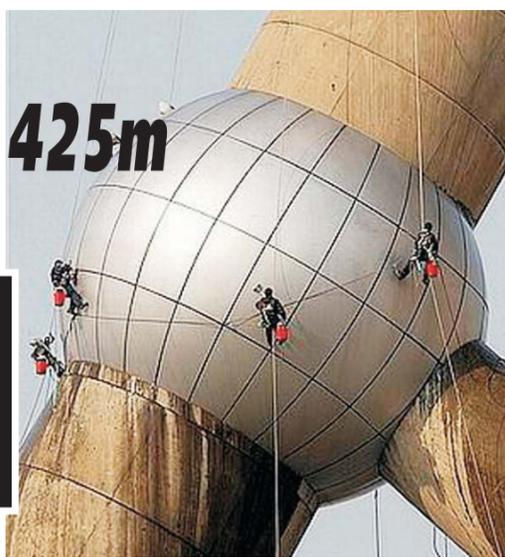
The project value could be roughly \$100 million dollars, Kurochkin said, adding the issues of financing and attracting foreign investors are studied now. Possible participation of three national construct-

ing companies is also considered, he pointed out.

The relatively low budget of the project roots in the constructional peculiarities of the future TV tower. It will

be based on a 260-meter concrete shaft, which will carry all other metal structures.

The definite decision on tower's construction will be canvassed in January, the minister specified.

Foreign ministry to hold exhibition dedicated to 60th anniversary of Belarus' UN membership

The Belarusian foreign ministry holds a photo exhibition dedicated to the 60th anniversary of Belarus' membership in the United Nations Organization and in other international organizations. The exhibition is prepared by the foreign ministry in cooperation with BelTA news agency.

The exposition is showcase 40 pictures illustrating the crucial developments which have taken place since the 1940s and concern the Belarus' UN membership. Special place in the exposition is given to the photos of the ceremonies of signing of essential documents, meetings and talks held by the president, premier,

parliament speaker and heads of the foreign ministry, UNIDO, UNCTAD and IAEA. The pictures give an insight into the pivotal events concerning the Belarus' membership in integration organizations formed on the territory of the former Soviet Union, first of all, the Belarus-Russia Union State and the CIS.

Belarus gov't to triple GDP

The Belarusian government plans to triple GDP by 2010 against 1996, the country's premier stated.

Sergei Sidorsky said the GDP has increased 42% from 2001 to 2005 and almost doubled since 1996.

He also noted Belarus is producing more high-technology products and 38% of the industry's volume is exported to the European Union.

The premier said Belarusian export deliveries had increased by 2.5-fold in the last five years.

According to Sidorsky, Belarus has one of the lowest inflation rates at just more than 6% this year and salaries increased to \$250 against \$70-80 in 2000.

Belarus Advocates Visa-Free Procedures with EU

For Belarus, trade and economic cooperation with EU is the obvious highlight of its foreign policy, Interfax reported referring to the 2006-2010 program of social and economic advance of that country.

"Promoting integration ties with the countries outside CIS will be targeted at completing the entry into the WTO, bolstering cooperation with IMF, World Bank, IFC, EBRD," the program says. "The purpose is to raise loans, attract engineering support to solve burning issues of economy's advance as well as to deepen cooperation with EU."

Trade and economic cooperation with new members of the European Union is in the center of attention of the program, first of all because of "their geographic vicinity and established ties that are mutually beneficial and based on mutual interests." Another highlight is "declining discriminatory actions, lifting trade limits in respect of Belarus goods."

What's more, as if ignoring the general attitude of Europe towards Belarus, the program calls for establishing "common European economic area" and for introducing the visa-free procedures between Belarus and EU in the long view.

Russia's Gazprom signed a contract with Beltransgaz, Belarus' state-owned gas transport company, concerning the supply of natural gas to Belarus and gas transit via the country in 2006.

Under the deal, Belarus will buy 21 bln cubic meters of gas from Gazprom in 2006 at 46.68 usd for 1,000 cubic meters.

Under the deal, Belarus will collect 0.75 usd in transit fees per 1,000 cubic meters/100 kilometers through the Beltransgaz network and 0.46 usd for gas transported by the Yamal-Europe pipeline.

This means next year's gas price for Belarus remains unchanged from 2005. Gazprom commented on this by saying that Belarus and Russia are forming a union

state where uniform economic standards should be applied.

Gazprom Deputy CEO Aleksandr Ryazanov said at the signing ceremony: "Thus, the price is economically justified. Gazprom's policy with regard to Belarus suits the interests of the company's all shareholders – both the state and private investors."

Gazprom also said it obtained full ownership of the Belarus section of the Yamal-Europe pipeline and the two sides resumed talks on selling a stake in Beltransgaz to Gazprom this year.

IT academy in Belarus

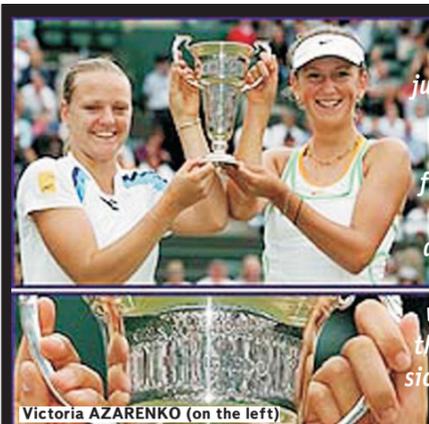

Microsoft Corporation is planning to open IT academy in Belarusian when **HiTech park** project will be launched. That was announced by Valeri Lanovenko, Microsoft general director for Ukraine and Belarus.

Valeri Lanovenko informed that Microsoft is interested to participate in Belarusian e-government projects, namely in creating e-taxation, e-customs and passport registration services.

According to Mr. Lanovenko, ELKO Computers company is authorized as Microsoft distributor in Belarus. In total, Microsoft has 14 registered and 8 certified partners in Belarus. It is expected that the number of Microsoft partners in Belarus will increase by 2-3 times.

Mr. Lanovenko said that 70-80 thousand computers are sold in Belarus every year.

The world number one junior player, Victoria Azarenka from Belarus has been awarded the main draw wildcard for the ASB Classic starting in Auckland.

Belarus tennis star awarded the main draw wildcard

The 16 year old Victoria who dominated 2005 with wins at the Australian and US Open juniors, has also picked up three Grand Slam junior doubles titles.

She replaces her friend from juniors, New Zealander Marina Erakovic who

was forced to withdraw from the tournament with an arm injury. The pair won the Australian Open junior doubles title together in January. Azarenka joins a number of seeded players including Daniela Hantuchova, Nadia Petrova and Elena Likhovtseva.

Старонку падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Меркаванне

Жарэс Алфёраў высока ацэньвае дасягненні Беларусі ў многіх галінах

Наш зямляк, вучоны з сусветным імем Жарэс Алфёраў, высока ацэньвае дасягненні Беларусі ў многіх галінах, у тым ліку ў прамысловасці, якая развіваецца на аснове сучасных тэхналогій.

На яго думку, Беларусь — адзіная ў СНД рэспубліка, дзе няма ніякіх праблемных пытанняў з рускім насельніцтвам. Жарэс Алфёраў падзякаваў кіраўніку беларускай дзяржавы за віншаванне з 75-годдзем. Да гэтага юбілею выйшла кніга “Навука і грамадства”, экзэмпляр якой Жарэс Алфёраў уручыў Аляксандру Лукашэнку. Адна з глаў гэтага выдання прысвечана нашай краіне і называ-

ецца “Мая родная Беларусь”.

У гутарцы з журналістамі лаўрэат Нобелеўскай прэміі адзначыў: “Беларусь — гэта мая радзіма, якую я вельмі люблю. Лічу, што беларусам сёння вельмі нялёгка. Беларусь адна з усіх былых саюзных рэспублік захавала і развіла эканамічны патэнцыял, не маючы ні нафты, ні газу, ні металу. Беларусы дасягнулі пры гэтым вялікіх поспехаў”.

Мінск, Захарава, 28. Дом дружбы

Добрачынная гуманітарная асацыяцыя “Аліса” была створана ў Францыі чатырнаццаць гадоў назад. Клод Пленье — заснавальнік і першы старшыня фонду, зараз — ганаровы старшыня. Клопаты старшыні асацыяцыі ўзяла на сябе яго жонка Андрэ Пленье.

“АЛІСА” — традыцыі добрачыннасці

Асацыяцыя “Аліса”, у якой аб’ядналіся ўрачы, займаецца гуманітарнай дапамогай: падтрымлівае медыкаментамі, медабсталяваннем. Напачатку ў асацыяцыю ўваходзілі толькі медыкі, але зараз яна пашырылася, у ёй працуюць усе, хто жадае займацца добрачыннасцю.

Пачыналася супрацоўніцтва толькі па праграме гуманітарнай дапамогі, але потым французскі бок зацікавіўся такім новым праектам, як папулярызацыя беларускай культуры. У Францыю адпраўляюцца беларускія творчыя калектывы, яны выступаюць з канцэртамі, падчас якіх французскія глядзчы знаёмяцца не толькі з нашым мастацтвам, але і многае пазнаюць пра нашу краіну. За гэты час для тысяч французскіх грамадзян Беларусі стала больш блізкай і знаёмай. Таксама ў час канцэртаў члены асацыяцыі праводзяць збор добрачынных ахвяраванняў і на гэтыя сродкі набываюць медыкаменты, медабсталяванне і дастаўляюць гуманітарную дапамогу ў Беларусь. Такое партнёрства выгадна абодвум бакам: французы атрымліваюць больш канкрэтнае ўяўленне пра тых, каму неабходна дапамога, а гэта садзейнічае пошуку спонсараў. Сёння знайсці спонсараў няпроста. Багатыя нагоду не ўдзельнічаюць у такіх праектах. Добрачынцы, як правіла, людзі сярэдняга даходу, але іх трэба пераканаць, зацікавіць тым, што сродкі адрасна пойддуць на канкрэтную справу, на карысць людзям. Асацыяцыя штогод запрашае розныя творчыя калектывы з Беларусі, з якімі цэлы месяц вядзецца сумесная праца ў

Францыі.

У выніку такога супрацоўніцтва ў 2005 годзе асацыяцыя “Аліса” выйшла на новы ўзровень работы — гэта партнёрства бальніц. Як паведаміў нам дырэктар бальнічнага комплексу ў Францыі Клод Піццаферата, у красавіку мінулага года “Аліса” выйшла з прапановай аб партнёрстве: з беларускага боку — Глыбоцкая раённая бальніца, а з французскага — бальнічны комплекс: бальніцы гарадоў Фёра і Шазель-на-Ліёне. У кастрычніку мінулага года адбылося падпісанне пагаднення. У выніку цяпер можна не толькі дастаўляць у Беларусь гуманітарныя грузы, але праводзіць абмен медперсоналам для стажыровак. Гэта вельмі важна для абодвух бакоў.

Госцю з Францыі спадбалася правінцыяльная бальніца ў Глыбокім: чыста, утульна, зладжана працуе медперсонал. Праўда, абсталяванне не дастаткова сучаснае. У Францыі больш сучасная хіміятэрапія, для беларускіх медыкаў гэты вопыт можа быць цікавым і карысным у ходзе вырашэння чарнобыльскіх праблем.

— Зараз падпісана пагадненне аб партнёрстве бальніц, наступнай нашай мэтай стаць парадненне горада Фёра з Глыбокім — значыць Клод Піццаферата. Гэта будзе ўжо новы этап у рабоце добрачыннай асацыяцыі “Аліса”.

Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.
Дапамагаў у размове з Клодам Піццаферата **Анатоль ШЫНКЕВІЧ.**

НА ЗДЫМКУ: Анатоль ШЫНКЕВІЧ (злева) і адны са стваральнікаў “Алісы” Франсуа і Франсуаза НОРД.

Фота з архіва Анатоля ШЫНКЕВІЧА.

Сітуацыя

Вікторыя БОГДАН:

“Беларусь дала мне шанц...”

Пра студэнтку Лінгвістычнага ўніверсітэта Віку, якая вучылася ў Польшчы, пакуль не ўмяшалася палітыка

Вікторыя Богдан — 20-гадовая навучэнка перакладчыцкага аддзялення мінскага Лінгвістычнага ўніверсітэта. Ніколі не мела адносін да палітыкі. Але стала яе ахвярай. Вікторыя — тая самая студэнтка, пра якую ўзадаваў “Голас Разімы”, калі раскажыць пра дзяўчыну са Шчучына, якой падчас канфлікту ў Саюзе палякаў у Беларусі не далі прадоўжыць адукацыю ў Мазурскім ўніверсітэце Польшчы. Тады Віка сказала, што пацярпела з-за таго, што яе бацька абараняў канстытуцыйны строй краіны, дзе жыве. І гэта было сапраўды так. Віктар Богдан, яе бацька і кіраўнік Польскага дома ў Шчучыне, выказаў у інтэрв’ю беларускаму тэлебачанню слушна думку, маўляў, грамадская арганізацыя не павінна займацца палітыкай. Здавалася б, калі маеце што, адкажыце апаненту. Але польскі бок адразаваў інакш, пакараўшы яго дачку. Палітычнае пытанне закранула лёс канкрэтнай дзяўчыны. Але палітыка — не ўсё жыццё. Дзякуй богу, бацька Вікторыі змог абараніць сваю дачку, а беларускі міністр адукацыі Аляксандр Радзюкоў знайсі і ёй месца ў мінскім Лінгвістычным ўніверсітэце. А Вікторыя не азлобілася і захавала да Польшчы цёплыя пачуцці:

— Я люблю Польшчу. І гэта не дзіва, бо мой бацька і я — палякі. У Польшчы ў нас шмат сваякоў. Я часта бывала ў гэтай краіне — ездзіла і ў госці, і адпачываць. Вучоба ў Польшчы была маёй марай. У Шчучыне я з першага класа вывучала польскую мову ў школе, хадзіла на заняткі ў Польскі дом. Паступленне ў Мазурскі ўніверсітэт у горадзе Алецка было для мяне ўдачай і асабістым дасягненнем. Як радавалася наша сям’я! Дарэчы, вучобу, пражыванне ў інтэрнаце, уключаючы трохразовае харчаванне, аплачвала мне мэрыя горада.

— Як вам жылося ў Польшчы?

— Ведаеце, для мяне Польшча стала другім родным домам. Мазурская вобласць, дзе знаходзіцца Алецка, — прыгожая мясцовасць з гарамі, азёрамі. Насельніцтва Алецка — каля 40 тысяч чалавек. Першыя два гады (а жыла там усяго тры) я была адзінай навучэнкай з Беларусі. Мне там было камфортна і прыемна. Цяпер у Мазурскім ўніверсітэце вучыцца, здаецца, 6 студэнтаў з Беларусі. Паміж студэнтамі ніколі не ўзнікала ніякіх праблем.

Дарэчы, тое ж можна сказаць і пра беларускіх студэнтаў, якія вучацца ва ўніверсітэце зараз. Нейкія палітычныя пытанні ніяк не сказваюцца на адносінах між людзьмі. І цяпер польскія сябры тэлефануюць, пішуць.

Мяне сапраўды ўразіла навучанне ва ўніверсітэце. Да прыкладу, англійскую мову (я вучылася на аддзяленні філалогіі, мелася быць выкладчыкам англійскай і нямецкай моў) нам выкладалі носьбіты мовы — выкладчыкі з Вялікабрытаніі і ЗША. Большасць прадметаў чыталася на англійскай мове. Вучыліся чатыры дні на тыдні. Так што часу хапала і пачытаць, і сустрэцца з сябрамі.

— Як адбылося выключэнне з універсітэта?

— Калі я прыезджала на свой дзень нараджэння ў маі, то даведлася, што адбываецца ў Саюзе палякаў у Беларусі. Менавіта тады майму бацьку і казалі, каб ён не забываўся, што ягоная дачка вучыцца ў Польшчы. Але, праўду кажучы, я не звярнула на гэта асаблівай увагі, ад’ехала ў Польшчу, здавала экзамены, абараніла дыплом на ступень бакалаўра. Далей у мяне былі планы перайсці на завочнае навучанне і выкладаць англійскую мову ў школе (ступень бакалаўра ў Польшчы дае такую магчымасць). У мяне была дамоўленасць з пэўнай школай. Але калі прыйшла ўладкоўвацца на працу, мне адмовілі, сказаўшы, што планы змяніліся. Так я згубіла працу, не набыўшы яе. Тым не менш думала, што маю вучобу, тым больш што пасля абароны дыплама залічэнне на чацвёрты курс адбываецца аўтаматычна. Я паехала на канікулы дадому ў Шчучын. Раптам мне патэлефанавала сяброўка і сказала, што майго прозвішча ў спісе студэнтаў няма. Праверыла ў Інтэрнэце на сайце ўніверсітэта — сапраўды няма. Адрозна пасля гэтага мы з мамай паехалі ў Алецка. У дэканце на пытанне, чаму мяне не перавялі на чацвёрты курс, адказалі — чытайце газеты, глядзіце тэлебачанне, і вы ўсё зразумеете. З рэктарам сустрэцца не ўдалося. Я забрала дыплом, а астатнія дакументы павінны былі прыйсці па пошце. Яны ішлі больш за тры тыдні.

— Што вы збіраліся рабіць далей?

— Мне было вельмі дрэнна. Выйсць было не вельмі прыемным — я магла паступіць у беларускую ВДУ на першы курс. Але экзамены да таго часу даўно скончыліся. Да таго я разумела, як цяжка бацьку, які вельмі перажываў разам з мамай з-за таго, што здарылася са мной і да чаго ён меў непасрэднае дачыненне. І, ска-

заць шчыра, у мяне не было надзеі, што сітуацыя павярнецца нейкім прымальным для нас бокам. А тут тата кажа: збірайся, едзем у Мінск на прыём да міністра адукацыі. Мы паехалі. І, сапраўды, у Міністэрстве мне прапанавалі выбраць ВДУ, дзе я гатова працягнуць адукацыю.

— І цяпер ты студэнтка чацвёртага курса?

— Спачатку была. Потым зразумела, што ні фізічна, ні псіхалагічна не адолею акадэмічную розніцу. У Польшчы ж мы не вучылі шмат прадметаў, якія зараз даводзіцца даздаваць. Нават калі я пачала вучыцца на 3-м курсе, мая запазычанасць складала 25 экзаменаў і залікаў. Гэта шмат прадметаў, звязаных з гісторыяй, культурай Беларусі, беларуская мова і літаратура. Ды і логіку, філасофію, паліталогію, справядства таксама патрэбна вучыць.

Мне далі тэрмін да канца навучальнага года. Зараз вучыцца на перакладчыцкім факультэце (англійская і нямецкая мовы). У наступным годзе збіраюся заняцца польскай мовай. Трэба ж мець нейкі дакумент, які пацвердзіць веданне гэтай мовы.

Маё жыццё пакуль — гэта адна толькі вучоба. Мама тэлефануе і пытаецца, ці бачыла я, які прыгожы Мінск увечары. А я смяюся і кажу, што так, мама, з майго дванаццатага паверха ў інтэрнаце добра бачны і праспект Пераможцаў, і Траецкае прадмесце. Маё сапраўднае адкрыццё сталіцы яшчэ наперадзе. Але першыя крокі зрабіла — да прыкладу, перастала баяцца ездзіць у метро.

— Віка, чым вы збіраецеся займацца далей? Ці будзе неяк ваша жыццё звязана з Польшчай?

— Гісторыя, якая са мной адбылася, навучыла мяне шмат чаму. Цяпер я баюся заглядаць у далёкую будучыню. Хто мог падумаць, што мая вучоба ў Польшчы скончыцца так нечакана, калі я ўжо планавала працаваць? І хто мог марыць, што ўдзел у маім далейшым лёсе прымуць кіраўнік Міністэрства адукацыі і рэктар Лінгвістычнага ўніверсітэта? Цяпер загадваць, што будзе далей, не хачу. Жыву па прынцыпу, які вычытала ў нейкай кнізе: “Жыві цяперашнім, памятай пра мінулае і часам думай пра недалёкую будучыню”.

Сёння я поўная ўдзячнасці нашай краіне. Сапраўды не чакала, што Беларусь зробіць мне такі вялікі падарунак і дасць шанц вучыцца. Мая задача — спраўдзіць надзеі бацькоў і ўсіх, хто ў Беларусі ўдзельнічаў у маім лёсе.

Алена СПАСЮК.

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГІ

Весткі Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў № 51

У будучыню глядзім з упэўненасцю

Дарагія калегі! Для грамадскага аб'яднання "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў" мінулы год прайшоў пад знакам IV Міжнароднага кангрэсу. Несумненна, кангрэс быў вялікай падзеяй, якая пакіне свой след у гісторыі беларускай гуманітарнай навукі. Матэрыялы форуму цяпер рыхтуюцца да друку; калі яны будуць апублікаваны, стане магчымым канчатковае падсумаванне навуковага і культурнага плёну кангрэсу.

Мінулы кангрэс прынёс змены ў кіраўніцтве асацыяцыі: мнагавопытныя ранейшы старшыня МАБ прафесар Адам Мальдзіс цяпер з'яўляецца ганаровым старшынёй і разам з тым працягвае выконваць шматлікія рабочыя абавязкі. На новае кіраўніцтва ўскладаецца місія захаваць пераемнасць, развіць найлепшыя традыцыі ранейшай дзейнасці МАБ. Разам з тым існуе патрэба мацаваць кантакты і інфармацыйны абмен паміж беларусістамі ўсіх краін, зрабіць іх больш інтэнсіўнымі. За мінулыя паўгода была арганізавана падрыхтоўка штомесячных інфармацыйных рассылак навінаў МАБ сябрам асацыяцыі, людзям і арганізацыям, зацікаўленым у атрыманні беларусістывага інфармацыйнага абмену. Усе атрымальнікі нашых рассылак выключна станоўча рэагуюць на актывізацыю інфармацыйнай дзейнасці МАБ. Здабыткам асацыяцыі за гэты час стаў удзел у арганізацыі канферэнцыі, прысвечанай Уладзіміру Караткевічу. Напярэдадні Новага года пачаў дзейнічаць сайт "Швейцарыя — Беларусь: узаемадзеянне культур" (www.swiss-bel.of.by). Раз у месяц на старонках "Голасу Радзімы" друкуюцца дзве старонкі вестак ГА "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў" "Кантакты і дыялогі".

У наступным годзе плануецца адкрыццё старонкі МАБ у Інтэрнэце. На працягу года маюць быць выдадзенымі матэрыялы мінулага кангрэсу беларусістаў і распачата падрыхтоўка даведніка "Хто ёсць хто ў беларусістыцы", а таксама зборніка інтэрв'ю "Беларусісты".

У новы 2006 год асацыяцыя ўступае з упэўненасцю. Сардэчна віншую ўсіх сяброў МАБ, а таксама чытачоў "Голасу Радзімы" з Новым годам, Калядамі і жадаю моцнага здароўя, шчасця, добрага настрою, душэўнай раўнавагі, плёну ў працы і здзяйснення ўсіх намераў!

Сяргей ЗАПРУДСКІ, старшыня ГА "МАБ".

Намечана на 2006 год

Юбілей Напалеона Орды

Як чытачы "Голасу Радзімы, напэўна, памятаюць, 10 лютага 2005 года ў газеце быў змешчаны артыкул Уладзіміра Шэляговіча і Ларысы Дрычэц "Памяць пра Напалеона Орду вяртаецца ў Іванава". У канцы артыкула іванаўскія аўтары выказалі пажаданне, каб у 2007 годзе было адзначана 200-годдзе з дня нараджэння выдатнага мастака, кампазітара і вучонага на ўзроўні ЮНЕСКА.

І вось нядаўна з Парыжа вярнулася з 33-й Генеральнай асамблеі ЮНЕСКА беларуская дэлегацыя на чале з Уладзімірам Шчасным. Ён паведаміў, што прапанова беларускай дэлегацыі задаволеная. У 2006-2007 гадах ва ўсім свеце будзе шырока адзначана юбілей нашага славянскага суайчынніка. Распрацаваны комплекс мерапрыемстваў для Беларусі. Тут і выданне кнігі, і стварэнне музейнай экспазіцыі, і ўрачыстыя вечары, прысвечаныя памяці Напалеона Орды.

Навуковыя канферэнцыі

Прапанова беларускай дэлегацыі на 33-й Генеральнай асамблеі ЮНЕСКА ў 2006 годзе плануецца правесці ў Мінску навуковую канферэнцыю "Захаванне культурнай разнастайнасці народаў Еўропы".

Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы НАН Беларусі абвясціў, што 29

верасня 2006 года разам з кафедрай гісторыі беларускай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і Польскім інстытутам у Мінску плануецца 29 верасня 2006 года правесці навуковую канферэнцыю "Вінцэс Каратынскі ў беларуска-славянскім літаратурным узаемадзеянні". Прысвечана яна будзе 175-годдзю з дня нараджэння гэтага беларускага і польскага паэта і публіцыста. Заяўкі прымаюцца ў Інстытуце літаратуры да 15 мая.

Спадзяёмся, што да названых канферэнцый далучацца і беларусісты.

Працяг тэмы

Як мы паведамлялі ўжо, ранняя вясной мінулага года ў Калінінградзе (Расійская Федэрацыя) быў адкрыты помнік Францішку Скарыне. Але тады мы змаглі змясціць толькі БелТАўскі здымак манумента. Яшчэ адна, больш "жывая" выява паступіла да нас з... Швейцарыі. Беларуска Ларыса ПЛІСКО-БАЛІ, якая раней жыла ў Калінінградзе, пераказала яе нам як "значны вынік 2005 года". З фатаграфіі вынікае, што помнік быў асвечаны прадстаўнікамі дзвюх канфесій — праваслаўнай і каталіцкай.

Падрыхтавала
Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Падсумоўваючы здабыткі 2005 года

У апошнія дні мінулага года мы звярнуліся да некалькіх сяброў асацыяцыі з традыцыйным пытаннем: чым для вас быў змяняльны 2005 год? Якія вашы навуковыя ці творчыя здабыткі з'яўляюцца значнымі не толькі для вас асабіста, але і для нашай краіны ў цэлым, беларусазнаўства ўвогуле? Ніжэй змяшчаюцца некаторыя з атрыманых адказаў.

Выйшаў першы выпуск атласа старажытных картаў

Дзве падзеі мінулага года лічу найбольш прыемнымі асабіста. Адначасова спадзяюся, што яны застануцца і ў гісторыі беларускай навукі.

Першая — гэта выстава старажытных беларускіх картаў, якая прайшла ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. На ёй былі прадстаўлены рарытэты з кнігасховішчаў і майго асабістага збору. Выставу наведалі многія зацікаўленыя гледачы. Былі добрымі гаспадарамі водгукі ў друку.

Другой жа падзеяй якраз напярэдадні Новага года стаў выхад з друку першага выпуску вялікага (фарматам А3) атласа "Старажытная картаграфія Беларусі" ў выдавецтве "Арты-Фэкс", якое я ўзначальваю. Многі зроблены ўкладанне, макет, падрыхтоўка тэкстаў, афармленне. У выпуск

увайшлі многія карты з тых, што былі на выставе. Мяркую, што чытачоў асабліва зацікавяць картаграфічныя шэдэўры (акрамя пазнавальнага яны маюць і мастацкае значэнне) XVI — пачатку XIX стагоддзя, аўтарамі якіх з'яўляюцца ўладальнік Нясвіжа Мікалай Радзівіл пам'янушы Сіротка, а таксама такія спецыялісты, як А. Паграбка, Г. Меркатор, Н. Сансон, Т. Майер і іншыя знакамітасці.

Самі карты і тлумачальныя тэксты да іх надрукаваны толькі на адным баку ліста. Гэта дазволіць іх выкарыстоўваць, вышваючы на ўроках, на выставах у бібліятэках і музеях.

А ўперадзе — выпускі з твораў рускай, польскай, нямецкай картаграфіі. Работы хоць і надое, але і надое.

Леў КАЗЛОЎ, кандыдат гістарычных навук. НА ЗДЫМКАХ: Л. КАЗЛОЎ на выставе старажытных картаў у НББ; першы выпуск атласа "Старажытная картаграфія Беларусі".

Дзве памятныя падзеі

У 2005 годзе я ўпершыню ўдзельнічала ў буйным міжнародным форуме — IV

кангрэсе беларусістаў. Тэма майго выступлення — "Сучасная беларуская проза ў кантэксце славянскага міфалагізму".

Блізкая па тэматыцы і мая кандыдацкая дысертацыя "Праблема міфалагізму ў сучаснай беларускай літаратуры (на матэрыяле прозы)". На аснове сістэмнага падыходу ў ёй даследавана спецыфіка засваення і праўлення міфа ў раманах, апавесцях і апавяданнях З. Дудзюк, В. Казько, А. Казлова, В. Клімовіча, У. Міхно, Л. Рублеўскай, Я. Сіпакова, Ю. Станкевіча, А. Федарэнкі і іншых.

І вось напярэдадні самага Новага года, 21 снежня (прысутныя казалі, што гэта ці не апошняя абарона 2005 года) радасная для мяне падзея адбылася. Выступілі мае афіцыйныя апаненты Уладзімір Конан і Пятро Васючэнка, неафіцыйныя — Міхась Мушынскі, Міхась Тычына, Васіль Жураўлёў. Так збегліся акалічнасці, што ўсе яны з'яўляюцца сябрамі асацыяцыі беларусістаў. Як і мой навуковы кіраўнік акадэмік НАН Беларусі, доктар філалагічных навук Уладзімір Гніламедаў, дырэктар Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы НАН Беларусі. Зразумела, усім ім я вельмі ўдзячна.

Прыемнай неспадзяванкай было тое, што пры тайным галасаванні атрама праца нечакана для мяне атрымала высокую ацэнку — 4,8.

Алена ВАСІЛЕВІЧ, навуковая супрацоўніца Інстытута літаратуры НАН Беларусі. НА ЗДЫМКУ: А. ВАСІЛЕВІЧ у час абароны дысертацыі.

Пра беларускую мову — па-японску

Сабраўшыся ў Токію, японскія славісты абмеркавалі і беларусазнаўчыя праблемы. Паранейшаму нас цікавіць постаць і спадчына знакамітага вучонага, першага консула Расіі ў Японіі Восіпа Гашкевіча, вашага суайчынніка, а таксама літаратуразнаўчыя кантакты.

Найбольшым нашым дасяг-

неннем 2005 года мы лічым "Граматыку беларускай мовы", падрыхтаваную Руносуке Курода. Прыгадаю, што ён быў удзельнікам III Міжнароднага кангрэсу беларусістаў, выдаў беларуска-японскі і японска-беларускі слоўнік.

Дзюн-іцы САТО, прафесар Такійскага ўніверсітэта.

Нагадалі старыя фатаграфіі

Ужо многія гады збіраю старыя здымкі для нашага краязнаўчага музея "Зямля і людзі". Тут і фатаграфіі славутых суайчыннікаў, якія аказаліся за межамі нашай радзімы. Сярод іх — святар Леў Гарошка, гісторык Янка За-

І вось у 2005 годзе ажыццявіўся даўні план: нарэшце выйшаў у Гродне мой гісторыка-краязнаўчы нарыс "Напамінак старых фотаздымкаў". Большую палову яго складаюць рэпрадукцыі рэдкіх фатаграфій, сабраных на тэрыторыі раёна, прысла-

пруднік, акадэмік Барыс Кіт, спявак Пятро Конох. Тут і дзеячы беларускай культуры Янка Брыль, Анаголь Дзяржач, Аляксандр Ільінскі, Валянцін Рамановіч. Тут і ўладальнік Мірскага замка князь Міхаіл Святаполк-Мірскі, знакаміты фатограф Ян Булбак, навуковец Міхась Лойка, пра якіх летась пісаў "Голас Радзімы". Тут і помнікі архітэктуры, фотасведчанні пра гістарычныя і культурныя падзеі на Карэлічыне... Здымкі выкарыстоўваліся на выставах, у газетных і часопісных публікацыях.

ных з ШВА, Літвы, Польшчы, Расіі. Вельмі дапамаглі мне юныя краязнаўцы.

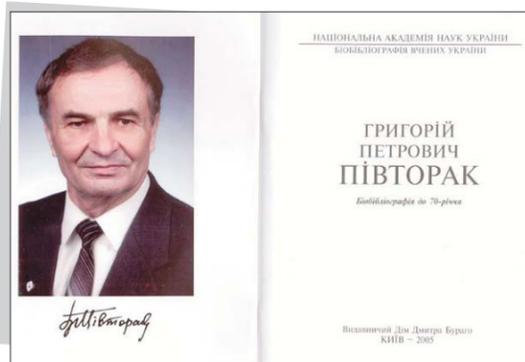
Прадмову да кнігі напісаў вядомы беларусіст прафесар Аляксей Пяткевіч з Гродна.

Да адказу на анкету далучаю здымак удзельнікаў драматычнага гуртка ў Мірскай школе, зроблены ў 30-я гады мінулага стагоддзя. Знойдзены ён у сямейным альбоме жыхаркі Міра Л. Радзюк.

Святлана КОШУР, супрацоўніца Карэліцкага раённага музея "Зямля і людзі".

Нашы дыялогі

А як у суседзяў?

— Раскажыце, калі ласка, пра стан сусветнай україністыкі. Прыгадайце, калі ўзнікла ваша асацыяцыя?

— Міжнародная асацыяцыя ўкраїністаў (МАУ) арганізавана крыху раней, чым ваша. Заснавана яна ў 1989 годзе ў Геркулануме паблізу Неапаля (Італія) на ўстаноўчым сходзе з удзелам вучоных з колішняга СССР, ЗША, Канады, Італіі, ФРГ, Польшчы, Бельгіі, Галандыі. Галоўныя задачы асацыяцыі былі вызначаны так: спрыянне аднаўленню і развіццю українізнаўства, захаванне помнікаў гісторыі і культуры, пашырэнне ведаў пра культурныя і навуковыя здабыткі ўкраінскага народа, правядзенне ўкраїнізнаўчых форумаў, кардынальны дзейнасці нацыянальных асацыяцый у розных краінах свету. Цяпер налічваецца звыш дваццаці нацыянальных асацыяцый — амерыканская, аўстралійская, балгарская, беларуская, венгерская, італьянская, канадская, кітайская, нямецкая, польская, славацкая, японская і іншыя.

— І якія ж вашы асноўныя здабыткі за 16 гадоў дзейнасці?

— Дзякуючы МАУ, намаганням нацыянальных асацыяцый, україністыка ўмацавалася як міждyscyплінарная цэласць; украінская навука і культура ўсё больш актыўна інтэгруюцца ў глабальны кантэкст. Адначасова значны масіў сусветнай навукі і культуры, найперш україністыкі, далучаецца да агульнанацыянальнага культурнага працэсу. Істотна пашырылася і ўзбагацілася тэматычная палітра ўкраїністыкі. Калі першапачаткова яна мела пераважна гуманітарны характар, то з часам узніклі новыя тэмы, новае бачанне не толькі гісторыка-культурнага поступу, але і развіцця грамадска-палітычнага, дзяржаўнага. Найперш у гэтых галінах вялікае значэнне для Украіны маюць міжнародны вопыт, тэорыя і практыка заружбнай дзяржаўна-працэсу, новыя тэхналогіі ў культуралагічных, асветніцкіх працэсах.

— У адрозненне ад беларусістаў вашы кангрэсы адбываюцца часцей, адзін раз у тры гады...

— Так. Першы кангрэс быў у 1990 годзе ў Кіеве, наступныя — у Львове, Харкаве, Адэсе, Чарнаўцах. Спрабавалі другі правесці ў ЗША, але не ўдалося. Мы пераканаліся, што арганізоўваць такія прадстаўнічыя кангрэсы, да 650 удзельнікаў (з іх каля 200 з-за мяжы, каля 400 з Украіны і каля 50 з горада, дзе праводзіцца кангрэс), мажліва толькі ў свай дзяржаве, аб'явіліся на яе фінансавую падтрымку.

— А хто ўдзельнічае ў кангрэсах? Гэта, мусяць, сталы кантынгент даследчыкаў?

— Збіраюцца пераважна ўкраінскія вучоныя — мовазнаўцы, літаратуразнаўцы, гісторыкі, паліто-

Україністы правялі VI кангрэс

На працягу апошніх двух дзесяцігоддзяў у сувязі са з'яўленнем на карце свету незалежнай Беларусі і незалежнай Украіны ўзніклі спрыяльныя, хаця часам супярэчлівыя абставіны для развіцця беларусістыкі і україністыкі як у саміх дзяржавах, так і за іх межамі. І калі ў заружбных навуковых цэнтрах ў папярэднія гады дамінавала русістыка, то ў новых гістарычных умовах беларусістыка і україністыка ўсё больш прыцягваюць увагу заружбных даследчыкаў і займаюць належнае ім месца ў сусветнай навукі. Чытачам "Голасу Радзі-

гі, культуралагі, педагогі, якія працуюць у навуковых і вышэйшых навуковых установах, а таксама прадстаўнікі звыш дваццаці заружбных навуковых асяродкаў. Ёсць таксама аўтарытэтыя і ўплывовыя грамадскія дзеячы, літаратары. Усе яны многа робяць для станаўлення ўкраїнізнаўства як інтэрдyscyплінарнай цэласці, для цвярдзення назімаўнага іміджу Украіны ў свеце.

— Якія ж імёны вы можаце назваць з ліку беларускіх україністаў?

— Беларускія вучоныя працуюць на ўкраїнізнаўчай ніве актыўна і плённа. Сярод дакладчыкаў на нашых міжнародных кангрэсах я з удзячнасцю згадваю беларускіх вучоных розных пакаленняў — ад вядомага прафесара Міхаіла Булахава (даклад "А. Патабня як даследчык "Слова аб паходзе Ігаравым") да маладых навукоўцаў Алены Яўгенавай ("Уладзімір Сасюра і Беларусь"), Пятра Рагойшы ("Феномен Сяргея Пясецага ў кантэксце тыпалагіі стыльовай пошукаў украінскай і беларускай прозы 20-30 гадоў XX стагоддзя"), Андрэя Скурко ("Тыпалагічны асабліваці беларускага і ўкраінскага вольнага верша 80-90-х гадоў"). Асаблівай удзячнасці заслугоўвае кіраўнік Беларускай асацыяцыі ўкраїністаў Таццяна Кабржыцкая, якая многае зрабіла ў арганізацыйным плане і неаднаразова выступала на нашых кангрэсах ("Украінская народная творчасць як прадмет беларускага параўнальнага фальклораўнаўства", "Прысутнасць украінскай культуры ў жыцці сучаснага Мінска", "Українізнаўства ў Беларусі" і іншыя). Вядомыя вучоныя прафесар Вячаслаў Рагойша выступаў у нас з гуртоўнымі дакладамі "Беларуска-ўкраінскія літаратурныя сувязі", "Украінская і беларуская культуры — узаемасувязі, узаемаўзбагачэнне".

— Як мне вядома, матэрыялы кангрэсаў друкуюцца. Калі ўзяць пад увагу такую вялікую колькасць удзельнікаў, то, відаць, вялікі будзе і аб'ём зборнікаў, прысвечаных гэтаму кангрэсу?

— Безумоўна. Аб'ём нашых дакладаў — да паловы друкаванага аркуша. Разам набіраецца восем тамоў па 30 аркушаў. Гэта — важкі ўраджай на ніве ўкраїнізнаўчай гуманітарыстыкі.

— Само сабой напрашваецца пытанне: за чый кошт праводзіцца такія шматлюдныя форумі, аплатаецца кошт друку?

— Кожны кангрэс праходзіць згодна з пастановай нашага ўрада, якая рэгламентуе абавязкі пэўных дзяржаўных структур — найперш Нацыянальнай акадэміі навук Украіны і Міністэрства адукацыі і навукі. На пакрыццё затрат выдзяляюцца адпаведныя бюджэтыныя асігнаванні. Адносна VI кангрэсу такое рашэнне было прынята яшчэ ў 2004 годзе.

— А як прайшоў кангрэс у Данецку, якія яго навуковыя здабыткі?

— Цікавае да кангрэсу ў Данецку абвергла сумненні і боязь некаторых скептыкаў і малавераў наконт українізнаўчага патэнцыялу Данецка як навуковага асяродка, а таксама датычна антытэматыі жыхароў гэтага горада да ўкраінства ўвогуле і прадстаўнікоў українізнаўчай навукі ў прыватнасці. Атмасфера на працягу ўсіх дзён правядзення кангрэсу была сяброўская. А сабралася ў Данецку звыш 600 асоб з краін Еўропы, Амерыкі, Азіі, Аўстраліі. Прэзідэнт Нацыянальнай асацыяцыі ўкраїнізнаўцаў член-карэспандэнт НАН Украіны Ганна Скрыпнік абвясціла прывітанні кангрэсу ад Прэзідэнта Украіны Віктара Юшчанкі і Старшыні Вярхоўнай Рады Украіны Уладзіміра Літвіна. Выступленне віцэ-прэм'ер-міністра Украіны Міколы Тараненкі было прысвечана актуальным пытанням нацыянальнай культуры, цвярдзення светлапоглядных асноў ва ўмовах фарміравання новай грамадскай салідарнасці. Вобразна і метафарычна выказаўся ён, звяртаючыся, відаць, найперш да жыхароў Данецка, адносна вялікай Бацькаўшчыны (Украіна) і малой (Данбас): яны павінны быць роўнавялікімі; малую бацькаўшчыну трэба любіць сэрцам, а вялікую — розумам.

На пленарным пасяджэнні з дакладамі выступілі акадэмік НАН Украіны Іван Дзюба, прэзідэнт МАУ прафесар Калумбійскага ўніверсітэта (ЗША) Марк фон Гаген, кіраўнік Італьянскай асацыяцыі ўкраїністаў Джавана Броджы Беркоф, віцэ-прэзідэнт НАН Украіны Іван Курас і іншыя. Іх прамоў былі прысвечаны вузлавым, актуальным праблемам, маштабным абагульненням.

Затым работа вялася па секцыях і "круглых сталах". Усяго было праведзена каля 200 пасяджэнняў. Найшырэй у праграме былі прадстаўлены мовазнаўства, літаратуразнаўства, гісторыя, разглядаліся таксама пытанні паліталогіі, этналогіі, мастацтвазнаўства, фалькларыстыкі, асветы, дзяржавы і права, рэлігіі, гісторыі навукі.

Беларуская тэматыка закралася на кангрэсе ў кантэксце беларуска-ўкраінскіх узаемасувязей, беларуска-польскіх адносін пасля Другой сусветнай вайны, найноўшай гісторыі этнічных меншасцей ва Украіне.

Сярод кніг, якія прэзентаваліся на кангрэсе, былі шасцітомнік твораў Тараса Шаўчэнкі, тры тамы "Энцыклапедыі сучаснай Украіны", манаграфія Івана Дзюбы і восем тамоў матэрыялаў папярэдняга, V кангрэсу ўкраїністаў.

— Дзякуй за размову. Ад імя беларусістаў жадаю ўкраінцам, асабліва тым, што прыедуць з Беларусі, паспехаў у рабоце!

НА РЭПРАДУКЦЫІ: выданне бібліяграфіі пра Рыгора ПІЎТАРАКА.

Віншуем з юбілеем!

Вядомая ў славянскім свеце

Імя і прозвішча Валянціны Лемцюгова добра вядомы ў свеце. Прывяду некалькі прыкладаў. Калі ў 1980 годзе выйшаў з друку першы ў нашай краіне "Украінска-беларускі слоўнік", рэстр якога ўключае больш за 30 тысяч слоў, ён быў ацэнены як значная падзея ў рэцэнзіях, апублікаваных у Англіі і Бельгіі, Канадзе і Польшчы, Румыніі і Чэхіі. З вучонымі 12 краін яна сустракаецца ў Кракаве і Варшаве пры падрыхтоўцы "Славянскай анаматыкі". В. Лемцюгова сябар анаматычнай камісіі пры Міжнародным камітэце славістаў, удзельніца міжнародных тэм "Агульнаславянскі лінгвістычны атлас" і "Анаматыка Пабужжа".

Што ж датычыцца чыста беларускіх навуковых і грамадскіх абавязкаў, то іх цяжка нават пералічыць. Назавём толькі галоўныя: загадчы аддзела лексікалогіі і лексікаграфіі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, старшыня Рэспубліканскай таланімічнай камісіі пры НАН Беларусі (пад яе агульнай рэдакцыяй тут выйшлі нарматыўныя даведнікі "Назвы населеных пунктаў Рэспублікі Беларусь" па Мінскай і Гродзенскай абласцях, рыхтуюцца па астатніх), сябар грамадскай Таланімічнай камісіі пры Мінскім гарвыканкаме.

Цяжка таксама пералічыць усе асноўныя працы прафесара Лемцюгова. У аснове яе доктарскай дысертацыі легла фундаментальная манаграфія "Усходнеславянская айканімія апелятыўнага паходжання" (1983). А да гэтага была "Беларуская айканімія" (1970), дзе разглядаецца каля чатырох тысяч айканімаў. Яна брала ўдзел у стварэнні калектыўных лексікаграфічных прац "Руска-беларускі слоўнік

грамадска-палітычнай тэрміналогіі" (1970), "Слоўнік беларускай мовы. Арфаграфія. Арфаэпія. Акцэнтгаўнацыя. Словазмяненне" (1987). Асабліва ўрадлівым для яе быў 1994 год, калі выйшлі "Руска-беларускі слоўнік сельскагаспадарчай тэрміналогіі", манаграфія "Лексікалогія сучаснай беларускай літаратурнай мовы" і "Беларускае слова ў тэксце і сістэме мовы".

Да сказанага належыць дадаць, што Валянціна Лемцюгова нарадзілася 70 гадоў таму — 19 снежня 1935 года ў сяле Новая Алакуль Ленінградскай вобласці. У 1958 годзе закончыла Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. Пасля настаўнічала. З 1961 года і да сённяшняга дня працуе ў Інстытуце мовазнаўства НАН Беларусі. Тут да яе прыйшлі навуковая сталасць і шырокае прызнанне. Сюды цяпер на яе імя прысылаюць шматлікія віншаванні: юбілейныя, навагоднія, калядныя. Да іх далучаецца і мы.

Тамара ШКУРКО, супрацоўніца Музея Максіма Багдановіча.

In memoriam

Стырnavы нашай еднасці

8 снежня 2005 года пайшоў з жыцця латышскі пісьменнік, шчыры сябар Беларусі Андрэйс Вяяс (сапр. Калнас Донат Геранімавіч). Ён нарадзіўся 20 красавіка 1927 года ў вёсцы Варслава Лудзенскага раёна. Сялянскі сын, ён вучыўся ў Лудзенскай гімназіі (1942-1944).

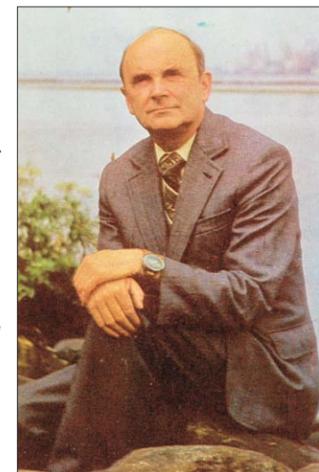
Рыжскім педагагічным інстытуце (1945-1947). Некаторы час працаваў настаўнікам. Адраду ж пасля заканчэння факультэта латышскай мовы і літаратуры Латвійскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута (1950) стаў супрацоўнікам часопіса "Karogs" ("Сцяг") і да 1989 года працаваў яго членам рэдакцыі. Быў старшынёй Латвійскага камітэта абароны міру (1981-1991).

Друкавацца пачаў у 1943 годзе. У 1953 годзе стаў сябрам Саюза пісьменнікаў Латвіі. За пазму "Вышэй удзімаецца сонца" ўдасноены Дзяржаўнай прэміі (1957). Андрэйс Вяясу нададзена званне заслужанага дзеяча культуры (1965). Заснаваў Латгалскі даследчы інстытут (1991). Узнагароджаны ганаровым медалём Сэзіма Латвіі (1997).

Андрэйс Вяяс прымаў актыўны ўдзел у мерапрыемствах Латвійскага таварыства беларускай культуры "Світанак". Быў адным з заснавальнікаў Латвійскай асацыяцыі беларусістаў.

У літаратурнай спадчыне А. Вяяса — паэтычныя і празаічныя зборнікі для дзяцей. Займаўся літаратурнай крытыкай, пісаў жыццяпісы твораў (Я. Райніс, Ю. Ваняг і іншыя), даследаваў латгалскае пісьменства.

Мову і фальклор беларусаў ведаў з дзяцінства. Беларускія рэаліі чулі ў паэме А. Вяяса "Залацістае лісце на высокай гары" (пра райнісаўскія і свае пачуцці да ямлі сяброў), цыкле вершаў "Дрысцякці замалёўкі", а таксама ў лірычных творах "Мая першая беларуская песня", "Балада хатынскага звона", "Пад цы-

ганскім сонцам (Партрэт Максіма Танка)", "Янка Купала ў Рызе" і іншыя.

На латышскую мову пераклаў зборнік вершаў П. Панчанкі "Знойдзеныя зоркі" (1960), а разам з В. Ліўземніекам — паэтычную кніжку М. Багдановіча "Цвяток радзімы вясілька..." (1992). Дзякуючы А. Вяясу, па-латышску загучалі асобныя творы Я. Купалы, Я. Коласа, М. Танка, П. Пестрака, Р. Барадуліна, В. Віткі, А. Зарыцкага, К. Кірзенкі, С. Шушкевіча.

З 1955 года сталі з'яўляцца творы А. Вяяса ў перакладах на беларускую мову А. Вольскага, В. Віткі, М. Хведаровіча, М. Гамолкі, В. Шымука, Э. Агняцет, Е. Лось, Р. Барадуліна, С. Панізніка, Н. Янсана. 70— і 75-гадовыя юбілеі А. Вяяса былі адзначаны ў Мінску таварыствам "Беларусь — Латвія".

З адыходам Андрэйс Вяяс Беларусі страціла яшчэ аднаго шчырага, адданейшага сябра-сабрыса, а Дзвіна-Даўгава — чароўнага стырnavога на паэтычных хвалях нашай духоўнай лучнасці.

Сяргей ПАНІЗНІК, старшыня таварыства "Беларусь — Латвія".

Стары Новы год або Шчодрый

У многіх вёсках на Беларусі яшчэ жывая традыцыя калядных абходаў.

Асабліва цікава бывае на Шчодры вечар або стары Новы год, калі ў хату пастукаецца гурт пераапанутых з традыцыйнымі спевамі, гульнямі, скакамі. Каза, Дзед з Бабай, Мядзведзь — у вывернутых поўсцю ўверх кажухах, Бусел або Журавель, Конь, якога вядзе Цыган, Цыганка з дзіцем, Механоша, Звяздар....

У кожным рэгіёне — свой набор масак і пэўны адметны абрад. І хоць на Паазер'і ў асноў-

ным спраўляюць гульні "Жаніцьба Цярэшкі", у большасці вёсак і малых гарадоў Беларусі ладзяць народны карнавал. Асабліва гэта падабаецца дзецям. А хто ж яшчэ захавае прыгожую і цікавую шматвекавую традыцыю?!

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: шчадроўнікі ў Лепелі на Віцебшчыне; шчадруюць навучэнцы Вілейскай гімназіі, што на Міншчыне; на калядным кірмашы ў Лепелі.

Фота Аляксандра КУШНЕРА.

Смачна есці

Кулінарная візітоўка Беларусі — не толькі дранікі...

Апошнім часам не толькі беларусы замежжа, але і многія жыхары Беларусі гавораць пра тое, што дранікі — гэта наша нацыянальная страва. Імі частуюць, калі хочаць паказаць адметнасць беларускай народнай кухні. Зусім нядаўна ў мінскім метро я ўбачыла відэарэкламу, аўтары якой вельмі ўпэўнена даводзілі, што "дранікі — гэта сімвал беларускай нацыянальнай кухні". Аднак той, хто ўважліва чытае класікаў беларускай літаратуры, знойдзе іншыя нацыянальныя стравы ў іх творах. Беларусы ў Львове друкуюць "Новую зямлю" Якуба Коласа як энцыклапедыю сялянскага жыцця беларусаў, і правільна робяць, бо ў ёй можна знайсці шмат звестак пра традыцыйную культуру беларусаў, у тым ліку пра страванне ў свята і ў будзень.

Святочнае меню беларусаў вельмі падрабязна апісаў Ніл Гілевіч у рамане "Родныя дзеці", урываючы яго хачу прывесці:

Вось ты ў гасцях — і нават слоўца
Табе сказаць няма калі:
В я н д л і н к у з водарам ядлоўца
Мяцеш — зараз па два скрылі!
А побач — зірк! — як цуд, як казка —
З каляндрай, з перцам, з часнаком -
Ляжыць вяскова к а ў б а с к а,
Таксама ўвіта дымком!
К таму ж падсохла на гарышчы —
Дык толькі плёка шапаціць!
Умэнт кальцо з паўметра знішчыў —
Адно раз'ятрыў апетыт!
Калі ж дапяў да в а н т р а б я н к і —
Цягаць сталілася рука!
Глядзіш — а ўжо
к і н д з ю к к р ы в я н к і
На блюда выклалі з гаршка!
О, гэны зверху і сысподу
Наскрозь усмажаны к а ў т у х!
За чатырох змалоў — уходаў!
(Хоць сам ты лічыш, што за двух.)
Паспеў адчуць, што ўжо не слабка
І ў паясніцы, — а на стол
Тым часам едзе ў місе б а б к а
І парай дыхае пад столь:
З бакоў запечаная ў меру,
У бульбе с к в а р а ч к і тырчаць... —
І так жа ўслед пайшла на змену —
Хоць замычы — каб не моўчаць!
"Усё! — скажы. —
На гэтым дзякуй!"

А на абрус — нясуць б л і н ы
І к і м — м а ч а н к у - в е р а ш ч а к у
З наборам р з б р а ч а к с в і н ы х!
Хвіліну выстагнаў ты моўчкі:
"Дзе месца ўзяць? Патоўпіць дзе?
І неўпрыкмет на два-тры вочкі

Паслабіў пас на жываце...
Ужо не здыхаца! Падпёрла —
Няйначай крушыня камяннёй!..
А перад носам ставяць цёрла
Гарачых, тлустых к а л д у н о ў!
Калдун!.. Духмяны, самавіты,
У масле ўсмяглы, а паўзверх —
Смятанкай свежаю паліты!..
Ну што? Зноў глядзіш, як звер?
І адчуваеш, адчуваеш
Няхай хоць згэтуль у труну —
А не зганьбуеш, не стрываеш —
Дасі прытул і калдуну!
Дасі!.. І добра зробіш, браце!
І не ўпікай дарма сябе!
Ты за ядой — як і на працы:
На малацьбе і на касьбе!
Калі на свеце нехта дзесьці
Умее добра працаваць, —
То ўмее ён і смачна з'есці,
І — адпаведна — згатаваць!
Таму — дастойна, без афекту
Прымай падыску-пахвалу —
І беларускаму таленту,
І беларускаму сталу!
І цюкні ў ручку гаспадыні,
Каб сонцам прыснула яна,
І ўскінь яшчэ — а то астыне! —
Ускінь на сэрца... калдун!

У розных рэгіёнах Беларусі могуць быць розныя назвы страў і свае, адметныя рэцэпты іх прыгатавання. У нашай газеце вы можаце знайсці такія рэцэпты. І ў наступным годзе мы будзем друкаваць іх часцей.

Так, беларусаў называюць бульбашамі, таму што наш народ ацаніў бульбу. Нацыянальна адметнымі лічацца стравы, якія замацаваліся ў традыцыйных абрадах і звычай-

ях, належаць да традыцыйнай культуры. І калі ўжо казаць пра адметныя нацыянальныя стравы з бульбы, то гэта бабка (якая выпякаецца той жа формы, што бабіна каша, адсюль і назва стравы), а таксама калдуны — дранікі з мясам.

Прыводзім рэцэпт, як прыгатаваць бабку.

На мелкай тарцы пацерці бульбу і дадаць мукі. На патэльні разагрэць шкварачкі ад вытаплення свінога сала або спецыяльна падсмажыць мелка здробненую свініну (для гэтага купляюць "паджарку" — заўвага аўтара), дадаць туды цыбулю, таксама мелка скрышаную, усё падсалаць па смаку (можна дадаць крышку малака) і перакласці ў чыгунку або металічную форму, дзе звычайна выпякаюць велікодныя булкі. Калі няма такой формы, то можна выпякаць бабку і на патэльні з высокімі краямі. Прапорцыі прыкладна такія: на 16 бульбін — шклянка мукі, 2 цыбуліны, кусок сала або шкваркі, соль па смаку. У пост — без свініны і шкварак.

Рэцэпт запісаны ад Ганны Александровай 1902 года нараджэння з вёскі Аляксандраўка Старадарожскага раёна Мінскай вобласці.

А дранікі Ганна Якаўлеўна ў свой час вучыла гатаваць так:

У нацёртую на мелкай тарцы сырую бульбу дадаць трохі мукі, кіслага малака, пакласці соль па смаку і соду (можна загасіць воца-

там або дадаць яе ў кіслае малако). На 12 бульбін 2 сталовыя лыжкі мукі, палова шклянкі кіслага малака.

Клёцкі бульбяныя ў вёсцы Аляксандраўка начыняюць фаршам са свініны і запякаюць у печы.

На Каляды ў Старадарожскім раёне, як і паўсюдна на Беларусі, гаспадыні са свежаніны гатуюць розныя прысмакі. Вось рэцэпты некаторых з іх.

С а л ь ц і с о н. Зварыць мяса і сала з карку свіной галавы. Звараныя сэрца, ныркі, лёгкія, пячонку мелка парэзаць і дадаць сырога мяса з прыправамі (цыбуля, часнок і сушаны кроп). Запоўніць гэтай масай кіндзюк (страўнік кабана) вельмі шчыльна. Зашыць, абвязаць марляй і падвесці ў халодным месцы для прасушвання.

К і н д з ю к. Мяса нарэзаць кавалачкамі, дадаць прыправы, соль, перамяшаць і запіхнуць у пачышчаны кіндзюк (страўнік кабана) вельмі шчыльна. Зашыць, абвязаць марляй і падвесці ў халодным месцы для прасушвання.

В а с к о в ы я к а ў б а с к і. Варанае сэрца, лёгкае, пячонку прапусціць праз мясарубку, дадаць сыры свіны фарш, здробнены часнок, перац, соль, усё перамяшаць і запрывіць атрыманым фаршам свіныя кішкі. Каўбаскі вараць у вадзе.

(Абодва рэцэпты — ад Ніны Дзмітрук 1957 года нараджэння з вёскі Паставічы).

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Англія

"Занясіце, зоркі мілья, бацькам маім прывет..."

Паважанае рэдакцыя!

Мы, беларусы на далёкай чужыне, не забываем не толькі пра нашы рэлігійныя, але і нацыянальныя святы. На жаль, не так многа нас тут, у Англіі, засталася, таму адзначаем іх, як у каго атрымаваецца. Артыкул, які я вам пасылаю, быў напісаны гадоў 30 назад, калі нас было многа, але і да сённяшняга дня ён напамінае пра нашы маладыя гады, пра дом і Бацькаўшчыну — Беларусь.

Зноў Каляды, зноў, як заўсёды, беларусы з Брадфорд і Лідэ, а таксама з бліжэйшых суседніх ваколіц сабраліся ў беларускім доме ў Брадфорд, каб разам славіць Дзень Нараджэння Хрыста.

Каляды — гэта свята сямейнага шчасця, свята Надзеі, Веры і Любові. У гэты вялікі дзень усе людзі табе прабачаюць, сваркі і нягоды знікаюць. Цэлы свет аб'яўляе незвычайную радасць — славіць Народзіны Божы дзіцяці.

І як жа міла быць у беларускай грамадзе, якая ў гэты вялікі дзень адной думкі, адной ідэі! Людзі паціскаюць адно аднаму рукі і жадаюць вясялых свят. У зале безліч сталаў, накрытых белымі абрусамі, якія ледзь не прагінаюцца ад вялікай колькасці апетытных страў. Не бракуе тут таксама віна і п'іва. У другім канцы залы — вялікі стол, за якім, як агеньчыкі, мільяюць вочы нашай шчаслівай дзятвы, якая нецярпліва паглядае ў бок Дзеда Мароза, што пакаў мітусіцца з мяшком, поўным падарункаў...

Задумаешся — і нека сэрца сціскаецца ад жалю. Здаецца, не так даўно ты сам быў маленькім і з нецярпеннем чакаў прыходу Дзеда Мароза. Пазней, стаўшы юнаком, ты ішоў з зоркай у руках у марозную ноч наперакор вятрам і снежнай завеі, каб славіць Каляды. Снег рыпеў пад тваімі нагамі, а ты ішоў ад хаты да хаты, не адчуваючы ні холаду, ні стомы. Святочнаму настрою не было канца. Здавалася, не толькі людзі, але і дрэвы, хаты адчувалі гэта вялікае свята і прыбраліся ў святочную вопратку — у белыя пушыстыя світкі...

Прамоўцы жадаюць усім вясялых свят і падносяць поўныя чаркі віна. Чуецца іх звон, і ты вяртаешся да рэчэйнасці, і нека сумна робіцца табе. Быццам нехта сціскае тваё сэрца, быццам нечага табе хочацца, але ты не можаш зразумець чаго. Галава пачынае балець, і ты не ведаеш, ці ад хмелю, ці ад устамінаў мінулага, якое так дорага твайму сэрцу. Словы каляднай песні "Пашлі году шчаслівага ўсім хрысціянам" напаяняюць душу некай радасцю і даюць надзею.

У другім канцы залы наша дзятва і моладзь аж заходзяцца ад песень і танцаў. Ім весела. Яны рады гэтай дню. Яны яго так доўга чакалі...

Тым часам набліжаецца канец свята. Зноў людзі паціскаюць адно аднаму рукі і жадаюць шчаслівага Новага года. Развітаўшыся з усімі, ты зноў крочыш павольнай хадой насустрач заўтрашняму шэраму дню...

Хаця снег не скрыпіць пад тваімі нагамі, хаця ты не бачыш тых утульных хат, пакрытых пушыстым снегам, і ты не чуеш галасоў тых калядоўшчыкаў, але становішся бліжэй да сваіх родных. Гэта таму, што ў калядны дзень і яны пра цябе думаюць, жадаюць табе вясялых свят і шчаслівага Новага года. Ты зноў і зноў падымаеш угору галаву, углядаешся ў зорную бездань і разам з гарзэлівым ветрам пачынаеш напяваць мелодыю:

І калі толькі яны родныя не спяць, І на іх таксама зорачкі глядзяць, Занясіце ім, пакуль заблішчыць свет,

Зоркі мілья, бацькам маім прывет...

Алесь ГАТКОВІЧ.

Валянціна КАВАЛЬЧУК (Вільнюс, Літва):

— Я родам з Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці. Кірую вакальным ансамблем “Сябрына”, настаўніца спеваў у беларускай школе ў Вільнюсе. Хочацца пажадаць землякам на Радзіме і ў замежжы, каб яны былі здаровыя і шчаслівыя ў новым годзе. Каб хадзілі з хаты ў хату гурты калядоўшчыкаў з віншаваннямі і спевамі, гульнямі і забавамі і ніхто не сумаваў. Каб усюды, дзе жывуць беларусы, ладзіліся нашы народныя святы, каб свяціла ўсім шчаслівая зорка ўдачы.

Замежным беларусам жадаю дакрануцца душой да Беларусі, мець магчымасць прыехаць сюды і на свае вочы ўбачыць тую станоўчую змену, якія тут адбываюцца, сустрацца са сваякамі, наведаць родныя мясціны, магільні продкаў.

Усім нам жадаю, каб быў мір і спакой на зямлі!

Людміла АННУС (Нарва, Эстонія):

— Дзякуем прадстаўніку Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Віктару Маліноўскаму за

тое, што ён сустраўся з намі і выслухаў нашы просьбы, пажаданні, нашу падзяку таварыству “Радзіма” і Камітэту па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь, якія арганізавалі нашу вучобу ў Мінску. Мы шмат даведаліся, атрымалі парады і кансультацыі па ўсіх пытаннях, з якімі прыехалі. Вяртаемся з вялікім багажом метадычнай літаратуры, нотным матэрыялам, бо папаўненне рэпертуару — наша асноўная праблема.

Карыстаючыся выпадкам, хачу павіншаваць з 50-гадовым юбілеем Беларускае тэлебачанне і падзякаваць за спадарожніквы тэлеканал “Беларусь-TV”. Калі ў лютым мы ўбачылі перадачы гэтага канала — як акенца адчынілася ў нашу Бацькаўшчыну. Столькі было радасці! Мы з задавальненнем глядзім гэтыя перадачы, чакаем іх. На жаль, не маем тэлепраграмы, вырачае газета “Голас Радзімы”, якая друкуе анонсы. Мне здаецца, што для беларусаў замежжа добра было адкрыць тэлеклубы або тэлешколы для дзяцей і дарослых, дзе б навукалі беларускім народным гуль-

ням, песням, танцам. Вось у нас у Эстоніі ёсць такая беларуская перадача — “Бацькаўшчына”, якая ідзе тры разы на месяц па адной гадзіне, дзе гэта робіць вядучая перадачы Іна Савінава. Але беларусам замежжа, якія хочуць выходзіць сваіх дзяцей і ўнукаў на традыцыйных беларускага народа, патрэбна спецыяльная перадача. “Беларусь-TV” — такі магутны канал, які глядзіць амаль уся Еўропа, мне здаецца, такая перадача была б цікавая ўсім. Увогуле, тое, што мы можам праз Інтэрнэт-сайт “Вітае Беларусь!” — Belarus21.by слухаць Беларускае радыё, знаёміцца са зместам газет, мець усю інфармацыю пра Беларусь — гэта цудоўна, гэта сусветны ўзровень, і мы за гэта дзякуем беларускаму ўраду.

Яшчэ хачу падзякаваць Міністэрству культуры за восем касцюмаў, якімі нас забяспечылі, мы ў іх паспяхова выступаем. Самі таксама шыем, вышываем для сябе строі, бо нас ужо стала больш. Добра было б у тэлешколе, пра якую я казала, наладзіць яшчэ кансультацыі па выбару народных строяў і атрыбутыкі традыцыйных абрадаў. Многія з маладых беларусаў замежжа толькі па тэлебачанні могуць убачыць, што такое Беларусь і чым адметна ў свеце беларуская культура. Добра было б ім пабываць тут на экскурсіях, дзецям падчас летняга адпачынку — у дзіцячых летніках, дзе б яны пачулі беларускую мову і павучыліся беларускім песням, гульням, танцам ад беларускіх дзяцей.

Мы атрымалі столькі інфармацыі за кароткі тэрмін, што будзем яшчэ доўга яе асэнсоўваць, прымяняючы на практыцы. Дарэчы, тыдня вучобы, безумоўна, мала. Але і за гэта вялікі-вялікі дзякуй!

Валянціна ВАРАЖАН (Ерэван, Арменія):

— Самае цікавае наша мерап-

рыемства — гэта Каляды. Жана Нікітчук рыхтуе спецыяльны сцэнарый, развучвае з навучэнцамі нядзельнай школы абрад калядавання з Дзедам і Казой, Цыганамі, Мядзведзем і іншымі пераапранутымі. Атрымліваецца вясёлае, цікавае свята, якое завяршаецца агульным салодкім пачастункам, усе дзеці атрымліваюць падарункі. Дапамагаюць нам матэрыяльна ў правядзенні Каляд і іншых свят нашы спонсары — фірма “БелаСем”, якая займаецца продажам тавараў беларускай “Мілавіцы”, а таксама кааператыву “Лаванда”, які прадае беларускія лекі ў Арменіі. А ў першы дзень Новага года мы ходзім у госці — у Арменіі так прынята. Праўда, адзін год, калі не было яшчэ часовага паверанага ў справах Беларусі, павіншавалі яго, у “Белавісэрсвіс” таксама зайшлі ў масках, з песнямі.

У нас шмат музычна адораных дзяцей і моладзі, якіх мы аб’яднаем у гэтым годзе ў ансамбль беларускай народнай песні.

Ася КАМΠΑНИЕЦ (Растоў-на-Доне, Расійская Федэрацыя):

— Я служыла ў Чачні ў час баявых дзеянняў там. Таму, працуючы з моладдзю, падбіраю такі рэпертуар, які выходзіць патрыятызм, жаданне жыць у міры і згодзе з людзьмі. Мы ездзілі на экскурсіі па мясцінах баявой славы, гістарычных мясцінах у Расіі, ва Украіне, кожны год удзельнічаем у розных фестывалях.

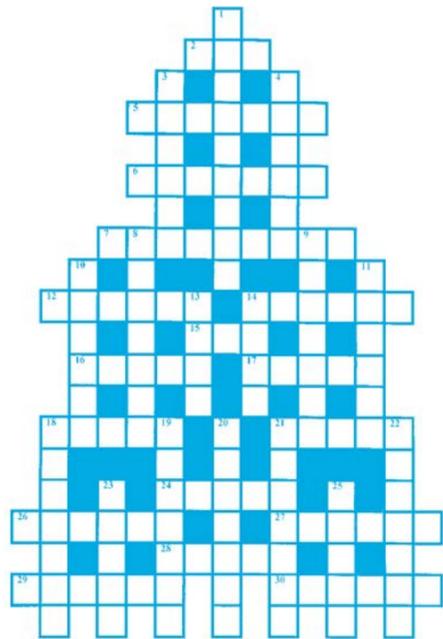
Летам гэтага года з ансамблем “Поспех”, якім я кірую, ужо другі раз выступалі на “Славянскім базары” ў Віцебску, пабывалі ў Мінску на экскурсіі і ў розных арганізацыях. А пазней наша дэлегацыя на чале з кіраўніком “Саюза беларусаў Дона” Уладзімірам Банцэвічам пабывала на Віцебшчыне, Міншчыне, Брэстчыне,

дзе мы сустракаліся з беларускімі мастакамі, пабывалі ў розных арганізацыях і дамовіліся аб супрацоўніцтве, наводзячы культурны мост з Беларуссю. Я ўзначальваю маладзёжны Цэнтр славянскай культуры ў Растове-на-Доне. Зараз, прыехаўшы на стажыроўку, прадоўжыла наладжванне супрацоўніцтва: пабывала ў Віцебску ў калектыве “Элітвалкал” (яны перадалі сваю рэкламку для нашай філармоніі) — з ім мы сябруем трэці год; завітала ў Віцебскі абласны навукова-метадычны цэнтр народнай творчасці, дзе атрымала шмат матэрыялаў, народны касцюм. Таксама пабывала ў гарадскім адзеле па справах моладзі, турызму і спорту (перадала ім запрашэнні на нашы мерапрыемствы ў Растоўскай вобласці — Карэльскія чытанні і Шолахаўскую вясну). У Мінскім абласным цэнтры народнай творчасці гутарыла пра магчымы абмен калектываў на фестывалях. У абласным Беларускам саюзе моладзі мне далі плакаты з партрэтамі маладых беларускіх герояў і абіялі прыехаць да нас, каб пазнаёміцца.

Хачу наступны раз правесці растоўскіх студэнтаў, з якімі займаюся, па мясцінах баявой славы ў Беларусі. Ім трэба будаваць сваё жыццё і жыццё нашага грамадства ў будучым, дык няхай вучацца на памылках мінулага і ніколі іх не паўтараюць, захоўваюць мір, спяваюць песні, сябруюць, кахаюць, гадуецца дзяцей — і будучы шчаслівыя. Гэтага я жадаю і чытачам газеты “Голас Радзімы”. Яна дае шмат карыснай і цікавай інфармацыі пра Беларусь і беларусаў, а таксама пра тых з іх, якія жывуць за мяжой, расказвае пра дзейнасць суполак, таварыстваў і аб’яднанняў.

— **Заканчэнне на стар. 10** —

Крыжаванка ад Лявонця Целеша “Ёлка”

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

2. У заходнееўрапейскіх казках — чараўніца. 5. Тое, чым падпіраюць што-небудзь, што можа абваліцца, упасці, зламацца. 6. Назва вядомай на Беларусі і за яе межамі песні пра Янку і Алёнку. 7. Ног не маю, а хаджу, хоць няма ніякай, а скажу, калі спаць, калі ўставаць, калі працу пачынаць (загадка). 12. У старажытнагрэчаскай міфалогіі — пачвара, якая дыхае агнём, з ільвінай галавой, казліным тулавам і хвостом дракона. 14. Навагодняя зялёная прыгажуня. 15. Казачны персанаж, казачнік. Звычайна дзед з барадой, які займаўся расказвае байкі, казкі. 16. Письмовая або вусная згода, дамоўленасць. 17. Ільдзіна на рэчцы, на возеры. 18. Дажылі-

ся ...: ні хлеба, ні табакі (прыказка). 21. Каштоўны празрысты камень незвычайнай цвёрдасці, тонкі асколак якога выкарыстоўваецца для рэзання шкла. 24. Маленькая палонка. 26. Мянуска, якой многія гаспадыні называюць сваю карміліцу — кароўку. 27. Вялікі святочны базар, звычайна з народным гулянем. 28. Знак задзяка. 29. Халодная зброя ў выглядзе кінжала ў афіцэраў ваенна-марскога і ваенна-паветранага флоту. 30. Вадкае, а не вада, белае, а не снег (загадка).

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

1. Стужка з каляровай паперы, якую кідаюць у танчючых на баях і маскардах. 3. Вельмі цвёрды мінерал. 4. Казачная істота ў выглядзе крылататага змея. 9. Павяліча-

ная заглаўная літара раздзела ў гэсцце кнігі. 10. Металічны пасярэбраны або пазалочаны ніткі, якія на Новы год ідуць на ўпрыгожванне ёлкі. 11. Вельмі нізкі бас. 13. Прыбор для арыфметычных вылічэнняў у старажытных Грэцыі і Рыме. 14. Беленькае, кругленькае, у сярэдзіне жоўценькае (загадка). 18. Рух па крузе вакол ёлкі з песнямі і танцамі. 19. ... — добрыя святкі: наеўся, напіўся дый на палаткі (прыказка). 20. Рознакаляровыя папяровыя кружочки, якімі абсыпаюць адзін аднаго на навагодніх баях і маскардах. 21. Пустыня ў Паўднёвай Амерыцы. 22. Прадмет на навагодняй ёлцы ў форме фігуры з востраканцовымі выступамі. 23. Традыцыйная абрадавая страва на

Каляды. 25. У славянскай міфалогіі — бажаство сонца, кахання, вясновай урадлівасці, апякун земляробства.

ка. 23. Кушця. 25. Ярыла.
фещ. 21. Аткама. 22. Зора-ч-
рагод. 19. Калядкі. 20. Кан-
ва. 13. Абак. 14. Яйка. 18. Ка-
прылі. 10. Мішурка. 11. Акта-
4. Дракочка. 8. Анемоном.
1. Сярпаннік. 3. Каруны.
ПА ВЕРТЫКАЛІ:
ва. 29. Корцік. 30. Малако.
Рагуля. 27. Кірмаш. 28. Дзе-
зак. 24. Аліна. 26. Дзе-
16. Умова. 17. Крыла. 18. Ка-
Хімера. 14. Ялічка. 15. Бай.
“Ручнікі”. 7. Гадзінік. 12.
2. Фей. 5. Падшора. 6.
ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:
ВАНКУ,
АДКАЗЫ НА КРЫЖА-

“Зямля пад белымі крыламі”

Выстава Беларускага саюза мастакоў у галерэі Аршанскага музея Уладзіміра Караткевіча, прысвечаная 75-м угодкам вялікага пісьменніка

Тэма Уладзіміра Караткевіча ў беларускім выяўленчым мастацтве мае сваю даўнюю і цікавую гісторыю. Караткевічачына пачалася з аздаблення рамана “Каласы пад сярпом тваім”, удала зробленага Арленам Кашкурэвічам. Зусім яшчэ малады пісьменнік са сваімі “Каласамі” адразу становіцца ў

лены ўсе творы, народжаныя натхненнем як ад прачытання твораў Вялікага Рамантыка, так і прывабнасцю вобраза самага У.Караткевіча, ягонай роднай Оршы і іншых мясцін Беларусі, якія былі вызначальныя ў лёсе і творчасці паэта і пісьменніка. Вядома, што такая выстава рыхтуецца Беларускім саюзам мастакоў у Мінску, і мы будзем яе чакаць з нецярпеннем.

А зараз, калі праходзілі святочныя мерапрыемствы, прысвечаныя 75-гадоваму юбілею вялікага пісьменніка, у музеі У. Караткевіча ў Оршы была адчынена выстава “Зямля пад белымі крыламі”, у якой прынялі ўдзел 20 мастакоў і дэманструецца 40 твораў: жывапіс, акварэль, графіка, плакат. Належнае месца ў экспазіцыі займаюць творы народнага мастака Беларусі Арлена Кашкурэвіча, гэта ілюстрацыі да аповецей “Дзікае паляванне караля Стаха” і “Ладдзя роспачы”.

Манументальнага гучання графічны аркуш Яўгена Куліка “Хрыстос прыямліўся ў Гародні” — твор ужо хрэстаматыійны, але, на жаль, слаба даследваны ў мастацтвазнаўстве. Ілюстрацыі да гэтага рамана дэманструе маладзейшы мас-

так з Ваўкавыска С. Кузьмар — гэта вельмі майстэрскі філігранны афорт, яскравая школа беларускай кніжнай графікі.

Старэйшы беларускі акварэліст І. Пратасеня паказаў бліскучы паліптых з 4 аркушаў “Зямля пад белымі крыламі” — адухаўленыя, тонкія творы; у цэнтры паліптыха Сафія Полацкая і іншыя помнікі архітэктуры Беларусі, якія сімвалізуюць вобраз беларускай зямлі. Плакат прадстаўлены тэатральнай афішай “Свая легенда” аднаго з старэйшых майстроў плаката У. Крукоўскага.

Глыбокія паводле зместу і бліскучыя паводле кампазіцыі літаграфіі Віктара Мікіты, у аснове якіх ляжыць філасофія Караткевічавай паззіі — безумоўная класіка беларускай графікі.

Жывапіс на выставе прадстаўляюць шматлікія мастакі. Напрыклад, народны мастак Беларусі Гаўрыла Вашчанка партрэтамі У. Караткевіча на фоне навагрудскіх вежаў, апетых у “Беларускай песні”. Заслужаны дзеяч мастацтваў Анатоль Бараноўскі паказаў два палотны “На Нёмане” і “Краявід з бусламі”, якія надзвычай хораша падкрэсліваюць адносіны паэта да роднай зямлі. Палотны напоены паззіяй Караткевіча. Алесь Цыркуноў напісаў з трагічным падтэкстам “Руіны Гальшанскага

купава прадстаўляе чатыры работы. Але дзве выклікаюць асаблівае захапленне, таму мы іх адзначаем. Гэта таксама “Зямля пад белымі крыламі”. Раніца 8 верасня 1514 года на аршанскіх палях”. Вельмі складаная кампазіцыя, падзеі якой разгортваюцца на высокіх пагорках левага берага Дняпра. Другі твор М. Купавы — конная постаць Найвышэйшага гетмана К. Астрожскага.

Аўтар яго сказаў, што гэта праект помніка для галоўнай плошчы Оршы. І яшчэ ў землянка У. Караткевіча на выставе паказаны два краявіды з Гальшанскім замкам.

Мы цудоўна ведаем, якая сюжэтная лінія ляжыць паміж гісторыяй гэтага замка і фабулай рамана Караткевіча “Чорны замак Альшанскі”.

У гэтай зале дэманструюцца таксама выдатныя акварэлі М. Аўчынікава, Р. Мяжуева цалкам на Аршанскую гістарычную і краязнаўчую тэматыку, а таксама прыгожыя творы Л. Капузы.

У цэлым выстава “Зямля пад белымі крыламі” пакідае вельмі ўрачыстае, велічнае, светлае ўражанне, што і стварае адмысловы настрой. У цэнтры выставы велічная постаць Караткевіча, героі ягонай літаратуры і Орша, якая была нечым значна большым, чым проста ягоная радзіма, хоць і гэтага дастаткова.

Мар’яна БАЗЫЛЕВІЧ, НА РЭПРАДУКЦЫЯХ: ілюстрацыя да рамана У. Караткевіча “Хрыстос прыямліўся ў Гародні” С. Кузьмара; “Зямля пад белымі крыламі”. Раніца 8 верасня 1514 года на аршанскіх палях” М. Купавы; супервокладка да рамана У. Караткевіча “Каласы пад сярпом тваім” А.Кашкурэвіча; Фота аўтара.

шэраг самых выдатных літаратараў Айчыны, і такі ж малады мастак робіць мастацкую інтэрпрэтацыю, такую ж адэкватную і шляхетную.

Прасачыць увесь мастацкі летатіс на тэму Караткевіча нам бы дала поўная мастацкая выстава, дзе былі б прадстаў-

Дэбют

Аўтар маляўнічых твораў, якія экспанаваліся, — Арцём Паламаны — узяўся за пэндзаль у 16 гадоў. Ім рухала жаданне выявіць гаму пачуццяў і жыццёвых адчуванняў з дапамогай фарбаў. З першых жа крокаў у мастацтве выявілася яго інтуітыўнае веданне законаў маляўнічай гармоніі, умёнае выкарыстанне спалучэння і ўзаемадзеяння колераў.

З юнацкай адвагай і непасрэднасцю ён, мабыць, менавіта ў сілу адсутнасці прафесійнай граматы стаў маляваць лёгка і вольна, выходзячы за рамкі агульнапрынятых прыёмаў кампазіцыйнай пабудовы.

Дашпытлівы розум, назірлівасць, прыроджанае схільнасць да філасофствавання, своеасаблівае бачанне — усё гэта знайшло адлюстраванне ў мностве лістоў, напісаных гуашшу.

У некаторых працах Поль выкарыстоўвае змешаную тэхніку, уключаючы ў маляўнічую канву розныя прадметы, якія ствараюць аб’ёмную, рэльефную паверхню. Прыклад таму — “Самапрадстаўленне”, “Яблык” і іншыя.

Сюжэты яго твораў прагучваюцца не адразу, хоць прадметную атрыбутыку можна пазнаць.

Аўтар не спрабуе пераканаць глядача ў тым, што ён

Поль Няўцем — ява ці ілюзія?

Поль Няўцем. З’яўленне гэтага імя ў афішах Мінска выклікала непадробную цікавасць у аматараў мастацтва. Першая персанальная выстава, якая адбылася ў галерэі Саюза мастакоў Беларусі ў 2004 годзе стала сенсацыяй, другая, што праходзіла там жа ў 2005-ым, пераканаўча пацвердзіла паслядоўнае развіццё юнага талента.

умее намалюваць прадмет. Хутчэй, наадварот. Адлюстраванне, ён відзямляе яго форму для выяўлення арыгінальнай, часам містычнай, сутнасці гэтага прадмета.

І што цікава — прадметам нададзены рысы жывых істот. Пазбаўленыя статычнасці, як у “Вінлавым кактэйлі”, яны рухомыя, уцягнутыя ў каларовы кругаварот. Такія звыклія, што парой мы іх прысутнасць не заўважаем, яны жывуць як у казцы сваёй, толькі ім вядомым жыццём. Адчыняючы завесу таемнасці, за якой утоена нейкае дзеянне, Поль Няўцем назірае і робіць гледача сведкай розных сюжэ-

таў — “Манекены”, “Яблычны дождж”, “За хвіліну да прыходу гасцей”.

У малюнку “Святая кіслата” арыгінальна знойдзена выява лімона, а ў адзіночым музыканце з “Джаза на пад’аконніку” дасягнута высокая ступень унутранай драматычнасці. Музыкант падобны на сваю прыладу. Яны з гадамі зрадніліся і набылі ідэнтычныя формы. Яны — адзінае цэлае, звязанае непарыўнай сувяззю. Яны не могуць адзін без аднаго — няўстойлівае становішча інструмента ўраўнаважана такім жа няўстойлівым, але ў адваротным накірунку, становішчам музыканта, які балансуе на святлівым шары

свайго натхнення.

А можа натхненне сапраўды ў выглядзе шара, нейкага згустку энергіі, які прымушае дзейнічаць таго, хто надзелены мастацкім дарам?

У Поля Няўцема несумнеўны дар, і не толькі ў жывапісе, але і ў музыцы і ў паэзіі. Зараз ён заканчвае вучобу ў школе і ўжо вызначыўся з прафесіяй, якая дазволіць яму развіваць прыродныя здольнасці, і, напэўна, парасткі мастацтва, якія выявіліся ў юнацтве, прарастуць радасным плёнам творчасці ў будучым.

Самая першая работа Поля (яна ж стала галоўнай на яго першай выставе) “Рыба”, мажыма, з’явілася не толькі адпраўнай, але і ключавой на творчым шляху. Гэтай не то рыбай, не то птушкай абяцана вялікае будучае — альбо глыбіннае плаванне, альбо высокі палёт, што цалкам раўназначна.

Ларыса БОРТНІК, мастацтвазнаўца, член Саюза мастакоў Беларусі.

У будучы даведнік

Латвія

Кохан Аляксандр

Кохан
Аляксандр
Рыгоравіч
(4.3.1956, г.
Даўгаўпілс,
Латвія),
спартсмен,
настаўнік-
трэнер, ды-
рэктар
ДСЮШ, гра-
мадскі дзеяч

Латвія, дырэктар Беларускага культурнага цэнтру “Уздым” у г. Даўгаўпілсе.

А. Кохан нарадзіўся ў беларускай сям’і, якая перасялілася ў Даўгаўпілс з Мінскай вобласці. Маці паходзіць з Віцебска. Бацька працаваў электрыкам, удзельнічаў у Вялікай Айчыннай вайне. У 1944 годзе вызваліў Даўгаўпілс і пасля вайны застаўся ў Латвіі. З ранняга дзяцінства Аляксандр займаўся спортам. У 16-гадовым узросце ўжо кіраваў ДСЮШ у Даўгаўпілсе. З вялікім спортам ён звязваў далейшае сваё жыццё. У 1971 годзе паступіў у Віцебскі тэхнікум фізічнай культуры па спецыяльнасці футбол. Службу ў радах Савецкай Арміі праходзіў з 1972 па 1974 год у Барысаве (быў камандзірам танка).

Паступіў у Латвійскі дзяржаўны інстытут фізічнай культуры. У 1981 годзе скончыў яго, атрымаўшы спецыяльнасць настаўніка фізічнага выхавання.

Стаў працаваць трэнерам па футболе. На працягу 16 гадоў, не

пакідаючы трэнерства, узначальваў спартыўную школу Даўгаўпілса.

Актыўны ўдзел прымаў А. Кохан у грамадскім жыцці Даўгаўпілса. З 2000 года ён з’яўляецца сябрам Беларускага культурна-асветніцкага цэнтру “Уздым”. Быў выбраны яго дырэктарам. Дзякуючы асабістым ініцыятывам кіраўніка Цэнтру пачаўся новы этап у яго развіцці. А. Кохан аказвае БКЦ “Уздым” таксама матэрыяльную дапамогу ў рэалізацыі розных праектаў.

Наш суайчыннік жанаты, мае сына Дзмітрыя, які скончыў універсітэт і працуе педагогам у Латвіі.

Наталля ТАКТАСУНАВА.

Україна

Лазарава Галіна

Лазарава Галіна
Якаўлеўна
(18.12.1937, горад
Бабруйск Магілёўскай
вобласці),
член Саюза кінема-
таграфістаў Украіны,
дзеяч беларускай
дыяспары ў
Адэсе.

Г.Лазарава з 1956 па 1957 год працавала бібліятэкарам раённага аддзела культуры Бабруйска. У другой палове 1957 года пераехала ва Украіну і працавала кантралёрам трактарнага завода горада Харкава, затым электрыкам трактарнага цэха. З 1961-га па 1965-ы

з’яўлялася арганізатарам мастацкай самадзейнасці, загадчыцай Дома культуры Харкаўскага трактарнага завода. У 1963 годзе скончыла Ленінградскую вышэйшую школу прафсаюзаў. У 1965-1972 гадах працавала ў райкамах партыі Харкава і Адэсы. З 1973 па 1975 год была вызваленым сакратаром парткама Адэскай кінастудыі. У 1975-1983 гадах выконвала абавязкі галоўнага рэдактара, затым стала галоўным рэдактарам, першым намеснікам дырэктара Адэскай кінастудыі. З 1983 года Г.Лазарава працуе дырэктарам цэнтралізаванай сістэмы дзяржаўных масавых бібліятэк для дзяцей.

Г.Лазарава прымала ўдзел у навуковых канферэнцыях і экспедыцыях. З яе ўдзелам створана 147 фільмаў. Ёю надрукаваныя кнігі, а таксама больш за 50 артыкулаў у зборніках, часопісах і газетах.

Г.Лазарава актыўна займаецца грамадскай дзейнасцю. Яна з’яўляецца дэпутатам Кастрычніцкага райсавета народных дэпутатаў Адэсы, членам Саюза кінемаграфістаў, членам нацыянальнага аб’яднання беларусаў. Штогод па абласным тэлебачанні ідуць перадачы з удзелам Г.Лазаравай. Мае ўрадавыя ўзнагароды, званне заслужанага бібліятэкара Украіны.

Ірына АРЖАХОЎСКАЯ,
старшыня Саюза беларусаў
Украіны.

Эстонія

Парцянка Аляксандр

Парцянка Аляксандр
Фёдаравіч
(28.8.1948, вёска
Навасады Чашніцкага
раёна Віцебскай
вобласці),
старшыня таварыства
“Сябры” ў
г. Нарве, грамадскі
дзеяч.

Нарадзіўся і вырас Аляксандр у вясковым асяроддзі. Бацькі, Фёдар Пракопавіч і Марыя Пятроўна, працавалі ў калгасе. Пасля заканчэння Чашніцкай сярэдняй школы (1958) А. Парцянка пераехаў у Эстонію (г. Нарва). Вучыўся ў будаўнічым ППТВ № 14. Нарва, якое скончыў у 1965 годзе. Пасля працаваў у агульнабудаўнічым трэсце. З 1967 да 1969 года праходзіў вайсковую службу ў радах Савецкай Арміі ў Калінінградскай вобласці. З 1976 года і па цяперашні час працуе машыністам турбіннага аддзялення Балтыйскай электрастанцыі. За добрасумленную працу Аляксандра Фёдаравіча неаднаразова ўзнагароджвалі граматамі. У 1974 годзе ён атрымаў званне “Майстар — залатыя рукі”. Вельмі актыўна займаецца грамадскай працай. Яму заўсёды былі ўласцівы добрасумленнасць, адказнасць, працавітасць і мэтанакіраванасць. Дзякуючы асабістым намаганням Аляксандра Фёдаравіча, у 1998 годзе ў Нарве было заснавана бела-

рускае нацыянальна-асветніцкае таварыства “Сябры”. Яго мэтай стала адраджэнне, зберажэнне і прапаганда беларускай мовы, культуры, традыцый беларускіх жыхароў на эстонскай зямлі. У снежні 1999 года яно было афіцыйна зарэгістравана. Таварыства налічвае больш за 50 актыўных сяброў. За адносна невялікі час таварыства пад кіраўніцтвам яго старшыні Аляксандра Фёдаравіча Парцянка стала вядома не толькі ў Нарве, у Эстоніі наогул, але і за межамі.

Таварыства “Сябры” з’яўляецца актыўным сябрам каардынацыйнага савета нацыянальных таварыстваў Нарвы, “круглага стала” пры старэйшыне Іда-Вірумаа, увайшло ў асацыяцыі беларусаў Эстоніі і на роду ў Эстонію.

Аляксандр Фёдаравіч Парцянка з’яўляецца не толькі кіраўніком таварыства, але і адначасова кіраўніком розных мерапрыемстваў, якія тут праводзіцца, самым актыўным арганізатарам і выканаўцам. Побач з ім заўсёды яго спадарожніца па жыцці, жонка Галіна. Яны разам рэпетыруюць і спяваюць у ансамблі таварыства “Сябры”.

У Аляксандра Фёдаравіча цудоўная сям’я: ён разам з жонкай выхаваў трое дзяцей (старэйшая дачка Валянціна жыве з сям’ёй у горадзе Ветка Гомельскай вобласці, а дваіняшкі Алеся і Раман жывуць у Нарве). Наш суайчыннік мае дзювож унучак Юленьку і Надзюшу.

Наталля ТАКТАСУНАВА.

У таварыстве “Радзіма”

Дзякуем за навуку!

Пачатак на стар. 8

— Ганна ВЯРЦІНСКАЯ, Людміла МАКСІМЮК (Бельск Падляшскі, Польшча):

— Шкада развітвацца! Адспываўшы разам з усімі ўдзельнікамі семінара-стажыроўкі яго арганізатарам ў знак падзякі гімн, які склала Валянціна Кавальчук з Вільні, мы першымі ад’язджаем дахаты з таварыства “Радзіма”. Шкада, што часу для абмену вопытам у нас было мала і шмат дзе яшчэ хацелася пабываць у Мінску — у калектывах мастацкай самадзейнасці, школах, кнігарнях... Але едзем, перапоўнены творчым натхненнем, з нотамі і тэкстамі новых песень, якія будзем развучаць у сваіх калектывах.

Галіна АСТАПЧЫК (Шахцёрск, Украіна):

— Я ўзначальваю адно з 11-ці структурных падраздзяленняў Давіцкай абласной арганізацыі беларусаў “Нёман”. У нашым Шахцёрску арганізацыя існуе ўсяго тры гады. Нядаўна мы атрымалі свой офіс, дзе пачэснае месца заняў дыванок з вывай дзяржаўнага герба Беларусі — падарунак старшыні Віцебскага абкама прафсаюзаў Эмы Александровіч. А зараз я, як і ўсе ўдзельнікі семінара-стажыроўкі, вяртаюся дадому з беларускай дзяржаўнай сімволікай — сцягамі, гімнам, партрэтамі Прэзідэнта. У нас Аляксандра Рыгоравіча вельмі паважаюць, бо ведаюць пра поспехі Беларусі пад яго кіраўніцтвам.

Ніна КАБАНАВА (Новасібірск, Расійская Федэрацыя):

— Першыя перасяленцы з Беларусі ў Сібіры з’явіліся ў 1560-м годзе. І што цікава — дзе лес і рака, балоты, там беларускія пасяленні, а дзе падобна на стэп — там сяліліся татары і украінцы. І яшчэ: калі мы прыязджаем на Магілёўшчыну, адкуль выехалі перасяленцы ў наш край, то бачым, наколькі падобную мясцовасць яны выбіралі ў Сібіры. Ладзім экспедыцыі, вывучаем іх побыт, традыцыйную культуру, якую перасяленцы захавалі. Нам патрэбна метадычная дапамога з Беларусі, парадзі спецыялістаў, нотныя зборнікі. Актыўна працуем з дзецьмі. І ўмовы ў нас добрыя, бо на ўтрыманне нашага Цэнтру беларускай культуры выдзяляюцца дзяржаўныя сродкі: маем 14 ставак культурнікаў, памяшканне, самую вялікую падтрымку ва ўсім. Ладзім традыцыйны фестываль “У гасцях у Лявоніхі”. Наш вакальны ансамбль “Крынічка” карыстаецца

нязменным поспехам, і мы за 5 гадоў дасягнулі ўжо пэўнага ўзр’я, каб прыехаць на адзін з беларускіх фестываляў, паказаць сябе. А наша моладзь павінна ўбачыць Беларусь. Запрашаем беларускія калектывы да сябе — у нас 11 традыцыйных сібірскіх фестываляў, толькі знайдзіце грошы на дарогу, а ў сябе мы ўсіх прыемем. “Церніца”, “Песняры” ўжо пабывалі ў нас.

Мы падтрымліваем тую палітыку, якую праводзіць урад Беларусі, радуемся поспехам беларусаў. Пра жыццё ў Беларусі ведаем з тэлеканала “Беларусь-TV”, а таксама з газеты “Голас Радзімы”. І калі прыязджаем, упэўніваемся самі ў тым, што тут жывуць працавітыя людзі, якія стварылі годныя ўмовы жыцця. Сталіца такая прыгожая, чысціня на вуліцах, добразычлівыя мінчане. Бываем мы і ў абласных цэн-

трах — і там вялікія змены адбыліся ў апошнія гады.

Марыя РАДЗІЁНАВА (Запарожжа, Украіна):

— Я прадстаўляю запарожскае культурнае таварыства “Мінск”, якое існуе з 2002 года. Заснавальнікамі таварыства былі Міхаіл Сокал і Іван Валчок. Міхаіл Пятровіч пераехаў у Кіеў і перадаў справы мне якраз у час нашай аранжавай рэвалюцыі. Як вы ведаеце, нядаўна ва Украіне прайшлі выбары, усе беларусы ў Запарожжы галасавалі за Януковіча. Януковіч родам з сяла Янукі Віцебскай вобласці, мы галасавалі за земляка. За гэта ў нас быў ліквідаваны адзін нацыянальных меншасцей і рэлігій пры абласной адміністрацыі, які ўзначальвала Наталля Дзярках (яе звольнілі з працы). Але спадзяёмся, што з цягам часу ва Украіне ўсё будзе добра, як і ў Беларусі.

Наш калектыв, для якога мы пашылі летась шэсць дарослых касцюмаў і адзін дзіцячы, выконвае ўсе песні ансамбля “Песняры”. Удзельнічаем у гарадскіх святах, фестывалях. Спяваем акапэльна. Прымаюць беларускую песню вельмі цёпла. Наш гарадскі савет ветэранаў узначальвае беларус — Мікалай Іванавіч Петручэня, ён родам з Капыльскага раёна Мінскай вобласці, прайшоў усю вайну. Часам ён выдзяляе нам для сходаў памяшканне. У Запарожжы 130 нацыянальных меншасцей, ёсць Цэнтр нацыянальных культур, які размяшчаецца ў гарадскім палацы “Арбіта”, там мы праводзім на-

шы культурна-масавыя мерапрыемствы.

Беларусаў ва Украіне шмат, толькі ў Запарожскай вобласці — шэсць з паловай тысяч. Хацелася б, каб усе беларусы аб’ядналіся, а іх дзеці і ўнукі ведалі беларускую мову, песні, танцы, народныя святы, звычкі так, як жыхары сяла Гусарка Куйбышаўскага раёна — яны захавалі ўсе звычкі і сваю беларускую гаворку, прадуюць і ткуць. Прыеду — будзем шукаць спонсара на фінансаванне экспедыцыі ў гэта сяло.

Я вельмі люблю сваю родную Беларусь. Вельмі ўдзячна таварыству “Радзіма”, яго супрацоўнікам — Наталлі Тактасунавай і Галіне Навіцкай, кіраўніку таварыства Максіму Дубянку. Летась я была на вяселлі ў сваякоў у Мінску і пазнаёмілася з імі, а зараз і на вучобу прыехала, за што ім асабліва дзякую, бо набыла шмат ведаў. Не толькі ў час заняткаў, але і адзін ад аднаго мы многаму павучыліся. Шкада, што так хутка прайшлося развітвацца. Але мы будзем перапісвацца, надалей абмяняцца вопытам работы з самадзейнымі калектывамі беларусаў.

Запісала Рэгіна ГАМЗОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: Галіна АСТАПЧЫК, як і ўсе 18 замежных беларусаў, якія прыехалі ў Мінск на семінар-стажыроўку, атрымала пасведчанне і падарункі (стар.8); Ірына УРБАНАВІЧЭНЕ з Вісагінаса (Літва), Людміла АННУС і супрацоўнік Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Міхаіл РЫБАКОУ у таварыстве “Радзіма”.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Расія, Новасібірск

Паўпрэды Беларусі

Прыемна навіна дайшла да членаў Беларускага культурна-асветніцкага цэнтра: у Новасібірскі ваенны інстытут прыехалі вучыцца дзевяць хлопцаў з Беларусі!

Маладзёжны актыў БКПЦ (Аляксей Кашкан, Юля Нуйкіна, Света Бурава) даведаўся, што хлопцы вучацца ў 13 роце НВІ і запрасіў іх на сустрэчу ў гасцёўню нашага цэнтра.

У асабістай гутарцы з камандзірам роты капітанам Раманам Малафеевым прагучала высокая адзнака баявой і вучэбнай падтрымоўкі беларусаў, курсантаў НВІ. “Адказнасць у курсантаў з Беларусі, іх узаемападтрымка, прафесійныя якасці на самым высокім узроўні”, — гаворыць камандзір батальёна Анатоль Лебядзінскі. Дзевяць беларускіх курсантаў: Аляксандр Шавалда, Раман Кірдуна, Іван Жаровін, Алег Пухальскі, Васіль Кірэйка, Дзмітрый Белусь, Мікалай Зуёнак, Павел Станевіч, Уладзімір Карачун ведаюць, што ў Новасібірску ёсць землякі, якія заўсёды рады дапамагчы ім, а таксама саветнікі, кіраўнікі адзялення Пасольства Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі ў Новасібірску Ігар Саўко гатовы прааналізаваць хлопцаў па любым пытанням. Думаю, што такая падтрымка сагравае, калі знаходзіцца далёка ад Радзімы.

У нядзелю днём у госці прыехалі трое курсантаў. Сустрэча адбылася амаль у дамашніх абставінах. На стала ў гасцёўню БКПЦ — бульба, сала, немудронаыя беларускія пачастункі, ласункі. Прашу курсантаў трохі расказаць пра сябе.

Коля Зуёнак у 12 гадоў паступіў у Мінскае Сувоўскае вучылішча, скончыў у 2004 годзе. Бацька — афіцэр. Гэта, хутчэй за ўсё, і абумовіла яго лёс: вырашыў далей захоўваць воінскую дынастыю. Вельмі сумуе па сябрах-сувоўцах, дзяўчыне Ганне, маме і

бабулі.

Дзмітрый Белусь родам з Браслава, бацькі — работнікі культуры. Вельмі ганарыцца мамай, якая выступае са сваім аркестрам у многіх гарадах Беларусі. Стаць ваенным вырашыў па падказцы дзядзькі, кадравы афіцэра. “У мяне вельмі выдатнае прозвішча, амаль Беларусь, толькі без склада “ар”, — з гонарам гаворыць Дзіма. А я чамусьці лічыла, што самым цудоўным беларускім прозвішчам з’яўляецца маё — Шчаслівенка. Аказваецца, у кожнага з нас па-свойму цудоўныя прозвішчы, карані нашага роду. Дзiesiąткі тамоў па патрыятычным выхаванні не варты адной фразы “амаль Беларусь...”.

Вася Кірэйка — з вёскі Карчэва Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці. Яго брат Андрэй вучыцца ў ваеннай Акадэміі Беларусі, вось якія сыны ў Галіны Іванаўны і Уладзіміра Васільевіча Кірэйкаў.

Размова наша была цікавай. Пасля яе нарадзілася ідэя выступіць з канцэртам БКПЦ у Новасібірскім ваенным інстытуце, няхай курсанты ўбачаць, якая цудоўная і таленавітая Беларусь — Радзіма нашых беларускіх дзяцей.

Ветэраны былі рады, як складаюцца адносіны з курснікамі, ці не крыўдзяць. Будучыя афіцэры ўсімхаліся — адносіны да іх вельмі добрыя, з аднакурснікамі сябруюць, выкладчыкі строга, але справядлівыя.

Мы шчыра радаваліся за хлопцаў, радаваліся і таму, што Саюзная дзяржава мацнее такімі сувязямі, якія здольныя ў будучым забяспечыць яе бяспеку, а значыць і нашу — расіян і беларусаў.

Л. ШЧАСЛІВЕНКА, намеснік дырэктара БКАЦ.

Украіна

Беларускія мясціны ў Чэхіі

Шчыра дзякую за апублікаванне на старонках “Голасу Радзімы” майго артыкула пра сяло Сурска-Літоўскае!

У кастрычніку я быў запрошаны на канферэнцыю ў Прагу. Сфатаграфаваны каля мемарыяльнай дошкі ў гонар Францыска Скарыны.

Таксама наведаў Альшанскія могілкі і сфатаграфаваны магілку знамятага беларускага спевака Міхася Забэйдзі. Дасылаю вам гэтыя здымкі.

З пашанаю і падзякаю, Мікола ЧАБАН.

Лілія ПЛЫГАЎКА:

“Кафедра беларускай філалогіі і міжкультурных камунікацый прэзентуе беларускую культуру ў Літве ўжо 15 гадоў...”

Летась кафедра беларускай філалогіі і міжкультурных камунікацый Вільнюскага педагагічнага ўніверсітэта адзначыла 15-годдзе сваёй дзейнасці. За гэты час яна заняла належнае месца ў дыялогавай супольнасці дзвюх краін, прэзентуючы беларускую культуру ў Літве і прадастаўляючы беларусістыку Літоўскай Рэспубліцы па-за яе межамі, найперш у Беларусі. Кафедра мае сваю старонку ў Інтэрнэце <http://www.vpu.lt/balfil>

Тут навукаюцца не толькі грамадзяне Літоўскай Рэспублікі, але і іншых краін (Беларусь, Расія, Англія, Іспанія, Ізраіль, Эстонія). Іх прыцягвае навучанне ў Еўрапейскім універсітэце, дзе яны маюць магчымасць слухаць лекцыі лепшых навукоўцаў з лепшых універсітэтаў. На беларускім аддзяленні сёння займаецца 105 студэнтаў: 21 — на дзённы і 84 — на завочным. Выпускнікі становяцца спецыялістамі ў галіне беларускай філалогіі і педагогамі.

Загадчык кафедры Лілія Плыгаўка з’яўляецца членам-карэспандэнтам Міжнароднай акадэміі вывучэння нацыянальных меншасцей, членам Асацыяцыі этнічных меншасцей Літвы, членам метадычнага савета сярэдняй школы імя Ф.Скарыны. Узнагароджана Ганаровай граматай Міністэрства адукацыі Беларусі за ўклад у духоўнае развіццё беларускага грамадства. Урадам Беларусі адзначана памятным знакам “2000 год хрысціянства”. Арганізатар метадычнай стажыроўкі студэнтаў Беларускага ўніверсітэта і Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка. Прапаноўваем вам інтэрв’ю з ёй.

— Чым абумоўлена з’яўленне спецыяльнасці беларуская філалогія?

— У Літоўскай Рэспубліцы пражывае каля 59 тысяч беларусаў, якія ў асноўным сканцэнтраваны ў паўднёва-усходняй Літве. Гэта ўнікальны полілінгвістычны і полікультурны рэгіён, дзе кожная з нацыянальных груп, у тым ліку і беларусы, маюць спрыяльныя умовы для захавання і развіцця сваёй мовы і культуры. Тут працуе сярэдня школа з беларускай мовай навучання, вядуцца беларускія перадачы на літоўскім радыё і тэлебачанні, выходзяць перыядычныя выданні. Акрамя таго, на тэрыторыі Віленскага краю існавалі даўнія беларускія культурныя і асветніцкія традыцыі. Гэта патрабавала спецыяльнасці высокай кваліфікацыі, што добра валодаюць беларускай мовай і кампетэнтныя ў пытаннях беларускай культуры.

Літва і Беларусь — суседкі. У нас даўнія культурныя сувязі. Спецыялісты-беларусісты спрыяюць далейшаму развіццю ўсебаковых навуковых і культурных сувязей. Трэба адзначыць, што нашы выпускнікі добра валодаюць беларускай і літоўскай мовамі, могуць выкладаць абедзве мовы, што можа быць запатрабаваным ў галіне перакладу, а таксама ў літоўскіх школах Беларусі.

— Якія стасункі мае кафедра з Беларуссю?

— Прыём на дзённае навучанне адбываецца раз у два гады ў адпаведнасці з Пагадненнем аб супрацоўніцтве паміж Міністэрствамі адукацыі Беларусі і Літвы. Аднаўленне на парытэтным аснове адбываецца прыём на спецыяльнасці літоўская мова ў Беларускай дзяржаўнай педагагічнай універсітэце імя М.Танка. Штогод тры-чатыры выкладчыкі з вышэйшых навучальных устаноў Беларусі чытаюць спецыяльныя курсы па беларусістыцы. Рэгулярна кафедра арганізоўвае культурныя экскурсіі ў Беларусь і педагагічныя стажыроўкі, сустрэчы з беларускімі пісьменнікамі. У 2000 годзе падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве ў галіне даследаванняў беларуска-літоўскага памежжа з Аб’яднаннем кафедраў сацыяльна-гуманітарных навук Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я.Купалы.

лы.

Кафедра з’явілася арганізатарам рэспубліканскай навуковай канферэнцыі “Іх творчы шлях прайшоў праз Вільню...”, юбілейнай навуковай канферэнцыі Літоўскай асацыяцыі беларусістаў. У 1997 годзе яна выступіла сарганізатарам міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Культура беларуска-літоўска-польскага памежжа”, у якой прынялі ўдзел навукоўцы з Беларусі, Літвы, Польшчы, Германіі, Расіі і якія можна лічыць пачаткам навуковых даследаванняў па тэме “Беларуская культура ў Літве і яе трансфармацыя праз беларуска-літоўскае памежнае ўзаемадзеянне”. Рэцэнзіі на асобныя навуковыя праграмы і канцэпцыі, прапановы да міждзяржаўных пагадненняў, якія рэгламентуюць жыццядзейнасць нацыянальных меншасцей, зборнік беларускамоўных аўтараў Літвы “Дарункі бацькоўскай зямлі” (Мн., 2001) — гэта практычная рэалізацыя азначанай тэмы. Плануем правесці міжнародную навуковую канферэнцыю па пытаннях міжкультурнай камунікацыі.

Выкладчыкі і студэнты прымалі ўдзел у Міжнароднай школе беларусістыкі (БДУ), міжнародных практах “Дні Талеранцыі” (Польшча) і “Беларускія пісьменнікі Літвы” (Беларусь), актыўна супрацоўнічаюць з беларускімі праграмамі на літоўскім радыё і тэлебачанні, удзельнічаюць у культурных мерапрыемствах, арганізаваных Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы і беларускімі культурнымі і асветніцкімі арганізацыямі ў Літве.

— У такіх стасунках і адметнасць вашай кафедры?

— Не толькі. Сёння кафедра з’яўляецца ўнікальным навуковым, метадычным і культурным цэнтрам, які спрыяе культурным і навуковым сувязям Беларусі і Літвы. У сучаснай беларускай адукацыйнай сістэме Літвы яна займае цэнтральнае месца як метадычны цэнтр. Толькі мы займаем каардынацый і падрыхтоўка спецыялістаў для беларускіх навучальных устаноў у Літве. Маём распрацоўкі метадыкі вывучэння і выкладання роднай мовы ў іншымуным асяроддзі.

У нас цеснае супрацоўніцтва з сярэдняй школай з беларускай мовай навучання імя Ф. Скарыны ў Вільнюсе, да дзейнасці якой мы маем непасрэднае дачыненне. Кафедра выступіла ініцыятарам стварэння на факультэце Цэнтра міжкультурных камунікацый, які з чэрвеня 2005 года увайшоў у яе склад.

Праграмы дзённага і завочнага навучання ідэнтычныя, за выключэннем некаторых прадметаў. Паколькі студэнты дзённага аддзялення ў большасці сваёй з’яўляюцца выпускнікамі рускіх школ і валодаюць пісьмовымі і вуснымі навыкамі рускай мовы, то ў праграму навучання ўведзены такія дысцыпліны, як культура рускай мовы і руская літаратура. На завочным аддзяленні большая частка студэнтаў — замежныя грамадзяне, таму ў праграме прысутнічаюць прадметы, мэты якіх — знаёмства з культурай, гісторыяй і літаратурай Літвы: літоўская літаратура, гісторыя літоўскай культуры. Літоўскую мову студэнты вывучаюць з пачатковага варыянт дадаткова, па-за сеткай навучальных гадзін.

— Раскажыце пра сваіх выкладчыкаў.

— На кафедры працуе восем чалавек, з якіх пяць маюць навуковыя ступені і званні. На кафедры дзейнічае кваліфікацыйная экзаменацыйная камісія па культуры беларускай мовы для настаўнікаў.

Супрацоўнікі кафедры часта выступаюць з навуковымі дакладамі на міжнародных канферэнцыях па праблемах мовы, ад-

укацыі і культуры, выкладаюць у летніх міжнародных студыях славістыкі, друкуюцца ў навуковых зборніках і часопісах.

Выкладчыкі чытаюць лекцыі настаўнікам, рыхтуюць метадычныя матэрыялы, у тым ліку былі падрыхтаваны стандарты і праграмы па беларускай мове для сярэдняй школы. Часта праводзяць кансультацыі па пытаннях, звязаных з мовай, літаратурай і культурай Беларусі студэнтам іншых спецыяльнасцей факультэта, універсітэта і іншых вышэйшых навучальных устаноў.

Наш выкладчык Ніна Пяткевіч — член экспертнай камісіі па нацыянальных мовах Літвы, з 2003 года — незалежны эксперт (беларуская мова). Ёю прарэцэнзаваны некалькі падручнікаў па рускай літаратуры для сярэдняй школы. Генрых Пяткевіч — эксперт Літоўскай асацыяцыі прафсаюзаў па вышэйшай школе.

Важнай часткай павышэння прафесійнай падрыхтоўкі з’яўляюцца навукова-метадычныя стажыроўкі выкладчыкаў (Лілія Плыгаўка, Генрых Пяткевіч — БДПУ ім. М.Танка, Ніна Пяткевіч — БДУ, Наталля Авіна — МДУ). Выкладчыкі кафедры неаднаразова былі запрошаны з лекцыямі ў іншыя навучальныя ўстановы: Л. Плыгаўка — Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы, Міжнародная школа славістыкі; Н. Авіна — Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт, М.Раманенкава — Санкт-Пецярбургскі педагагічны інстытут імя А.Герцэна. Дарэчы, мне б хацелася перадаць, карыстаючыся нагодай, падзяку ад нашых выкладчыкаў і студэнтаў рэдакцыі газеты “Голас Радзімы”. Мы актыўна выкарыстоўваем вашу газету на занятках па беларускай мове.

Для выкладання некаторых дысцыплін кафедра запрашае лектараў, навуковыя інтарэсы якіх звязаны з пэўнай дысцыплінай. Напрыклад, літоўскую мову студэнтам-завочнікам выкладае дырэктар Цэнтра перападрыхтоўкі настаўнікаў ВПУ Лілія Александровіч паводле аўтарскай праграмы для замежнікаў. Гісторыю беларускай і літоўскай культуры выкладае дырэктар Беларускага інфармацыйнага цэнтра ў Літве Тацяна Поклад, якая займаецца вывучэннем пытанняў нацыянальна-культурнай ідэнтыфікацыі асобы.

Штогод для чытання спецыяльнай па беларусістыцы запрашаюцца выкладчыкі з Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М.Танка. Акрамя таго, на працягу некалькіх апошніх год з лекцыямі перад нашымі студэнтамі выступалі навукоўцы з Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я.Купалы, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Мазьскага дзяржаўнага ўніверсітэта, Беларускага ўніверсітэта, Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Досыць часта нашы студэнты наведваюць лекцыі навукоўцаў з Расіі і Польшчы, запрошаных калегамі-славістамі.

— А дзе працуюць вашы выпускнікі?

— У Віленскай сярэдняй школе імя Ф. Скарыны, іншых школах Літвы і Беларусі, беларускіх пачатковых класах горада Вісагінаса, ствараюць беларускія праграмы літоўскага радыё і тэлебачання, працягваюць вучобу ў магістратуры. Некаторыя з іх займаюцца перакладчыкай і літаратурнай дзейнасцю. Адна з выпускніц — Н.Мікутавічэне — у цяперашні час працуе асістэнтам кафедры і выкладае практычны курс беларускай мовы. Паводле Пагаднення аб супрацоўніцтве паміж Віленскім педагагічным універсітэтам і Беларускай дзяржаўнай педагагічнай універсітэтам імя М.Танка ад 13 красавіка 2000 года Н.Сляпуха закончыла магістратуру БДПУ імя М.Танка і цяпер вучыцца ў аспірантуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Запісала Алена СПАСЮК.

"Дарагі той куток, дзе закапаны пупок"

Зянона Сабчук прыехала з Аргенціны ў Беларусь з новымі праектамі

Першая хваля эміграцыі ў краіны Лацінскай Амерыкі з Беларусі прыходзіцца на пачатак XX стагоддзя — 1925 год. Вядома, што ў 20-я гады на гэтым кантыненте пражывала 350 тысяч перасяленцаў з Беларусі, а ў Аргенціне з 1925 па 30-я гады — ад 50 да 100 тысяч. Гэта больш як у ЗША, Канадзе ці ў Еўропе. Выбар краіны беларускімі сялянамі тлумачыцца не толькі цяжкім эканамічным становішчам, нацыянальным і сацыяльным прыгнётам на іх Радзіме, але і рэкламай, якая абяцала зямлю беззямельным. Палітыка адчыненых дзвярэй зрабіла гэты край прыцягальным для эмігрантаў. Тут хутка вырасла насельніцтва, пачалася апрацоўка неакультуранай зямлі. У Аргенціне багатыя, урадлівыя глебы, і большасць эмігрантаў спадзявалася, заробішы грошы, вярнуцца на Радзіму, будучы матэрыяльна забяспечанымі. Зараз у Аргенціне пражывае каля 150 тысяч чалавек, якія маюць беларускія карані. Асноўная маса іх жыве ў малых гарадах паблізу Буэнас-Айрэса ці ў самой сталіцы. Яны аб'яднаны ў 10 таварыстваў разам з эмігрантамі з Украіны і Расіі. Прыкметная асоба ў беларускім асяроддзі — Зянона САБЧУК, якая ўваходзіць у "Рускае зямляцтва" горада Обера правінцыі Місьёнес. З'яўляючыся ганаровым консулам Расійскай Федэрацыі ў Аргенціне, спадарыня Зянона часта прыязджае ў Маскву, адначасова наведваючы сваю Радзіму — Беларусь. Наша газета ўжо пісала пра яе. Апошні раз спадарыня Зянона прыязджала ў пачатку лістапада на кароткі час. Пабывала ў Маскве, Мінску, Баранавічах і Брэсце. Завітала ў таварыства "Радзіма", а на рахунак газеты "Голас Радзімы" перадала сродкі на дасылку газеты, за што мы ёй выказваем падзяку. Пра гэты прыезд Зяноны Сабчук расказвае супрацоўніца таварыства "Радзіма" Галіна НАВІЦКАЯ.

Зянона Сабчук даволі часта наведвае сваю Радзіму — Беларусь. Упершыню прыязджала ў 1987 годзе, але тады не ўдалося знайсці куток, дзе закапаны пупок, як кажуць беларусы. У 1992 годзе высветліла праз Чырвоны Крыж, дзе жывуць яе сваякі, і наведвала іх у Баранавічах у 1995 годзе разам з дачкой Сільвіяй. Падчас свайго далёкага падарожжа яны пазнаеміліся бліжэй з Беларуссю, расказалі сваякам пра сваё жыццё і паглядзелі, як яны жывуць. Сціплыя, працавітыя людзі, прыгожая прырода і годнасць мужнай краіны кранулі іх сэрцы. Радзіма здядулі спадабалася Сільвіі, яна зразумела, чаму маці так яе любіць. Абедзве захацелі быць тут часцей, пракласці масток да Беларусі тым, хто адсюль родам, іх дзеці і ўнукам, якія нарадзіліся ў эміграцыі. Зянона — актывістка эмігранцкага асяроддзя ў Аргенціне ўжо шмат гадоў, а Сільвія — артыстка, якая хацела б пачаць усю Беларусь, раскажаць тут людзям мовой мастацтва пра краіну, якая дала прытулак і годнае жыццё яе бацькам, паслухаць беларускія песні і мову.

Сабчук — прозвішча спадары-

ні Зяноны па мужу, дзівочае — Арцюх. Яна ў дзіцячым узросце ў 1936 годзе выехала разам з бацькамі ў Аргенціну, дзе сям'я спадзявалася пазбавіцца праблем і здабыць лепшую долю. Яе маці па нацыянальнасці ўкраінка, бацька беларус: Канстанцін Арцюх з Баранавіцкага раёна, дзе нарадзілася і Зянона. Сельскаму хлопцу з Беларусі ў правінцыі Місьёнес выдзелілі 25 гектараў зямлі, якія трэба было распрацаваць. Безумоўна, было вельмі цяжка, аднак глеба там вельмі ўрадлівая, яна аддзячыла працавітых людзей добрым ураджаем. Тады горада Обера яшчэ не было: ён рос разам з іх дачкой Зянонай.

Зянона вырасла ў Аргенціне, але назаўсёды засталася фанаткай сваёй Радзімы — былога СССР. Бацька вучыў яе беларускай мове і гаварыў з ёю на роднай мове, а маці — на ўкраінскай. Сям'я была дружная. Разам з бацькамі пастаянна знаходзілася ў асяроддзі эмігрантаў з Расіі, Беларусі, Украіны. Іх і зараз шмат пражывае там — выхадцаў з гэтых краін або іх дзяцей і ўнукаў. Яны аб'яднаны ў адно таварыства або клуб, які актыўна працуе, арганізуючы святы, разнастайныя культурныя, спартыўныя і рэлігійныя мерапрыемствы. Усе клубы Аргенціны аб'ядналіся пад адным кіраўніцтвам у Федэрацыю культурных таварыстваў былых саветскіх грамадзян у Аргенціне, якая была ўтворана 20 красавіка 1986 года. Мясцовыя ўлады добра ставяцца да славянскай салідарнасці.

Зянона выйшла замуж за ўкраінца, мае дарослых сына і дзве дачкі. Калі муж памёр, яна ўсёй душой аддалася грамадскай дзейнасці ў таварыстве. Пяць гадоў узначальвала "Рускае зямляцтва" ў горадзе Обера. Урад Расійскай Федэрацыі шмат дапамагае сваім землякам у Аргенціне.

Заўважыўшы, як шчырыя Зянона Сабчук, прызначыў яе ганаровым консулам РФ у горадзе Обера. Яна мае пашпарт, выданы расійскім пасольствам ў Аргенціне, па якім можа ў любы час прыязджаць у Расію. Калі прыязджала ў Мінск, са шкадаваннем гаварыла пра тое, што сувязі беларусаў Аргенціны са сваёй гістарычнай Радзімай слабеюць. Падчас Першага з'езда беларусаў свету ў 1993 годзе горад Обера ў Аргенціне і раённы цэнтр Мінскай вобласці Маладзечна былі аб'яўлены гарадамі-пабрацімамі. Тады мэр Маладзечна ўручыў Зяноне Канстанцінаўне ў падарунак для "Рускай абшчыны" горада Обера баян вытворчасці Маладзечанскай фабрыкі музычных інструментаў. Аднак аб'яўленае пабрацімства не развівалася, таму спадарыня Зянона вырашыла сама праявіць ініцыятыву і арганізавала ў 2004 годзе прыезд у Маладзечна дэлегацыі з Аргенціны на чале з паўнамоцным прадстаўніком правінцыі Місьёнес Орцісам Арманда Габрыэлем, які перадаў прывітанне ад мэра горада Обера і намер падпісаць пагадненне аб дружбе, супрацоўніцтве і культурных сувязях. І такое пагадненне было падпісана. Пан Габрыэль расказаў, што горад Обера параўнальна малады, яму 67 гадоў. У ім ёсць установы, што рыхтуюць спецыялістаў па эстэтычным выхаванні, музыкантаў, як і ў Маладзечне, таму дружба і супрацоўніцтва паміж гэтымі ўстановамі будучы карыснымі абодвум бакам. Як прэзідэнт асацыяцыі медыкаў у Обера ён прапанаваў арганізаваць узамасувязі ў галіне аховы здароўя.

У 2005 годзе ў пачатку лістапада Зянона Сабчук была запрошана на тэатральны фестываль у Яраслаўль, вяртаючыся з якога пабывала ў Маскве, Мінску, Брэ-

сце, Маладзечне. Таварыства "Радзіма" арганізавала яе сустрэчу ў Міністэрстве замежных спраў Беларусі з начальнікам аддзела краін Лацінскай Амерыкі Георгіем Кісяком і кансультантам Уладзімірам Пісчаком. Зянона прывезла з сабой на гэты раз канкрэтныя два праекты, якія прапанавала для разгляду. У Маладзечне нас сустрэла старшыня Маладзечанскага раённага савета дэпутатаў Луцыя Арловіч, адказны за работу з моладдзю ў Маладзечанскім райвыканкаме Дзмітрый Богдан. Адбылася грунтоўная гаворка на тэму супрацоўніцтва і выканання дамовы, падпісанай у 2004 годзе. У Маладзечне ёсць школа, дзе вывучаецца іспанская мова, таму дзеці могуць ужо сёння весці перапіску з дзецьмі і ўнукамі беларусаў, якія жывуць у Аргенціне. Традыцыйны фестываль эстраднай песні і паэзіі было б вельмі цікава наведваць гасцям з Аргенціны. У горадзе Обера з моладдзю, асабліва эмігранцкай, праводзяцца цікавыя мерапрыемствы, адно з якіх — фестываль, які ладзіцца штогод увосень, пачынаючы з 1980 года. На ім сярод прадстаўнікоў розных нацыянальнасцей выбіраецца каралева і прынцэса, самыя прыгожыя маладыя жанчыны і дзяўчыны. Сярод прыгажунь і наша супляменніца. Падчас фестывальнага ладзіцца кірмаш рамёстваў, парад нацыянальных строяў і масак з традыцыйных народных абрадаў, дэгустацыя страў нацыянальнай кухні кожнага народа. Абудва бакі ўдакладнілі далейшыя планы супрацоўніцтва.

Трэба сказаць, што Зянона прыехала на гэты раз з двума канкрэтнымі праектамі. Адзін з іх — гэта праект будаўніцтва на плошчы "Рускага зямляцтва" ў горадзе Обера скульптурнага манумента і музея "Рускі дом". Адзначым, што ў Аргенціне, як і шмат дзе ў замежжы, слова "рускі" ўжываецца ў дачыненні да ўсіх выхадцаў з былога СССР.

Маецца на мэце, што ўзведзены манумент будзе данінай павагі першым эмігрантам з Расіі, якія пакінулі значны след у сацыяльным, культурным жыцці горада, узбагаціўшы асяроддзе свайго пражывання здабыткамі рускай, украінскай, беларускай культуры. Асноўным сімвалічным элементам манумента абраны вобраз казначай птушкі шчасця, якая ўвасабляе сабой вечнае адраджэнне. Манумент будзе ўяўляць сабой не толькі вобраз казначай птушкі, што лунае над горадам, але і галерэю скульптурных партрэтаў дзеячаў эмігрантаў з былога СССР сярод бярозавай алеі. Магчыма з'яўленне ў манументе абрысаў карабля, на якім эмігранты плылі ў Аргенціну.

Другая частка гэтага праекта — замацаванне працы музея "Рускі дом", які ўжо існуе, але дзейнасць не ў пастаянным рэжыме. Яго экспазіцыю трэба дапоўніць новымі прадметамі побыту эмігрантаў, рэчамі, якія яны прывезлі з сабой з Радзімы як самае дарагое, фатаграфіямі, дакумен-

тамі, набыць для музея мэблю, прадметы працы для супрацоўнікаў, зрабіць рэканструкцыю дома. Тут будзе весціся пастаянная дакументацыя гісторыі эмігрантаў з Расіі, Украіны, Беларусі, якія жывуць у правінцыі Місьёнес. Паколькі матэрыяльная дапамога пакуль што была аказана толькі ўрадам Расійскай Федэрацыі, Зянона Сабчук прапануе гэты праект у першую чаргу на разгляд у гэту краіну, аднак, калі Беларусь таксама возьмецца яго фінансаваць разам з уладамі правінцыі Місьёнес, выхадцы з Беларусі прымуць яе дапамогу з вялікай удзячнасцю.

Другі праект Зяноны, з якім яна прыехала ў гэтым годзе ў Расію і Беларусь, датычыцца Першага міжнароднага фестывалю кароткаметражных фільмаў, які плануецца правесці ў горадзе Обера ў ліпені 2006 года. Краіны, адкуль родам эмігранты, што пражываюць у Обера, могуць прадставіць фільмы пра свае народныя звычкі, святы, касцюмы і традыцыйныя абрады, гэта можа быць падарожжа па прыгожых мясцінах, якое пазнаёміць з унікальнымі помнікамі прыроды, народнымі рамеснікамі, помнікамі гісторыі і культуры.

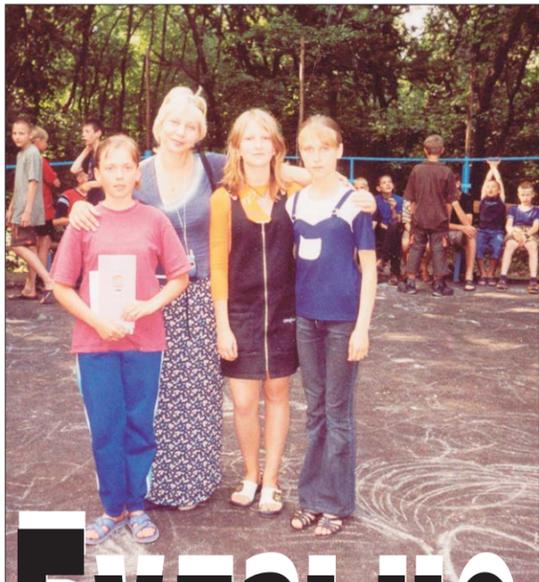
Абудва праекты спадарыня Зянона пакінула на разгляд адказных асоб у міністэрствах і ведамствах, грамадскіх арганізацыяў Беларусі, у горадзе-пабраціме Маладзечне.

Дачка Зяноны Сільвія нарадзілася ў 1961 годзе ў правінцыі Місьёнес, дзе і жыве зараз маці. З дзяцінства яна мела музычныя здольнасці, таму выбрала сабе прафесію спявачкі, скончыўшы Нацыянальную кансерваторыю імя Карласа Лопеса Бучарда. Акампавае сабе на гітары, выступае ў канцэртах, удзельнічае ў конкурсах і фестывалях. Пасля першага наведвання Беларусі марыла прыехаць зноў і выступіць як спявачка, паслухаць беларускіх выканаўцаў. Асабліва цікавілі яе народныя песні — жывы голас і мова народа. Мара яе збылася: у 2001 годзе яна ўдзельнічала ў "Славянскім базары" ў Віцебску, дзе ўпершыню на адкрыцці фестывалю загучала ў яе выкананні песня на іспанскай мове, а сама яна пачула шмат беларускіх калектываў і салістаў. Беларускае радыё запісала песні ў яе выкананні і гутарку, якія захоўваліся ў фондах і паўтараліся на працягу некалькіх гадоў. Такім чынам, пра яе даведліся на Радзіме маці і дзеда, а сама яна ўвайшла ў шэраг беларускіх спевакоў замежжа. Павезла з сабой зборнік беларускіх песень, паабяцаўшы развучыць тых, што спадабаюцца, і прыехаць наступны раз на "Славянскі базар" не толькі з іспанскім, але і з беларускім рэпертуарам. Спадзяёмся, што ў хуткім часе гэтыя планы здзейсяцца, як і праекты яе маці Зяноны Сабчук.

НА ЗДЫМКУ: Зянона САБЧУК у таварыстве "Радзіма" з падараваным ёй беларускім сцэнічным касцюмам.

Дабрачыннасць

Будзьце маёй мамай...

"...Будзьце маёй мамай. Я адчуваю вашу цеплыню. Я вельмі вас люблю."

Чэрыг Дзяніс, школа-інтэрнат, г. Светлагорск.

"На свеце няма горшага ліха, чым сіроцтва... Дзякуючы вашым клопатам, мы не адчуваем сябе самотнымі."

Дзеці школы-інтэрната, г. Беразіно.

Лісты, лісты, лісты... Мамалюкі... іх тысячы з усёй Беларусі. Дзіцячыя, дарослыя, яны прасякнуты ўдзячнасцю, павагай і любоўю да аднаго чалавека, Ірэны Каляды.

Адны выказваюць удзячнасць за аздараўленне, другія — за тое, што даведліся пра гісторыю роднага краю. Іншыя за тое, што ўрававала жыццё...

Відаць, не часта задумваецца чалавек над тым, што ўсё ў нашым жыцці мае сэнс, сваё прызначэнне, і што наогул ні ў чым няма выпадковаці. І тое, што Ірэна, нягледзячы на вельмі цяжкія ўмовы існавання за мяжой, захавала найвялікшы скарб беларускасці, таксама невыпадкова...

Адкуль такая любоў і павага да роднага краю? Чаму яна, амерыканка, так дбае пра Беларусь?

Нарадзілася Ірэна ў Навагрудскім мяляўнічым краі. Паходзіць са старажытнага роду Каляда, які налічвае амаль за 600 год. У сям'і да ўсяго беларускага адносіліся, як да святыні... Бо ёсць шмат чаго каштоўнага на свеце, але пашана да сваёй Радзімы, да яе духоўных каранёў, да яе спадчыны — самае дарагое для сэрца.

Пройдзе шмат гадоў, а Ірэна будзе ўгадваць, як у дзяцінстве моцна пахлі праз сонечныя промні соты і на кожнай сцябіне звінела раса... Як збіраліся ў чараду буслы і плаўна ліцелі ў густой сінечы над яе хатай. Яна будзе памятаць застолле па-беларуску, шчырае, з песнямі, жартамі, танцамі, карагодамі... І мову, прыгожую, выразную, поўную любові,

на якой маленькай Ірэне матуля слявала калыханку... І не забывае яна, як чыстае і высокае блакітнае неба чэрвеньскім ранкам зробіцца жудасным і чорным ад нямецкіх самалётаў... І як у Германіі ледзь не засталася сіратой... Ну, а потым пасля вызвалення, пасля вайны, апынуўшыся ў ЗША, Ірэна наглядзіла, як будавалі беларускую царкву

і кожную нядзелю і ў свята з блізкага і далёкага наваколля з'язджаюцца туды старыя, маладыя і зусім маленькія беларусы, каб памаліцца, пачуць роднае слова і адчуць сябе часцінкаю Бацькаўшчыны.

Прыгожая і таленавітая, вясёлая і шчырая, яна была заўсёды душой і актыўнай дзячкай беларускай суполкі. Усё жыццё Ірэна прысвяціла беларускай справе. Але часта, застаўшыся сам-насам, Ірэна яшчэ і яшчэ марыла аб падарожжы на сваю такую блізкую і адначасова такую далёкую Радзіму. Яна ведала, што нават самыя экзатычныя, самыя далёкія і цікавыя падарожжы не хваляюць яе думкі і сэрца так моцна, як хвалюе яе сустрэча з мясцінамі, дзе яна

нарадзілася... З яе прыгожым Свіцязем, яго цудоўным водарам і пахам казачнага лесу, з Навагрудкам і яго подыхам былых стагоддзяў. І хвалявала яе сустрэча са старэйшым братам Лёнем, якога яна не бачыла больш за 40 гадоў. Ён быў рэпрэсаваны з іншымі студэнтамі Мінскага ўніверсітэта і асланы ў Казахстан...

І вось доўгачаканая сустрэча з Беларуссю... Ірэна добра памятае свае першыя крокі па роднай зямлі, як ахапіла яе радасць: вось яна — Радзіма, духмяная, доўгачаканая... Не такая бліскучая, як Амерыка, але ж свая, любімая... Былі і шчымлівыя пытанні: чаму такая бедная ў беларускіх вёсках? чаму так многа пакінуць дзяцей? чаму ў гарадах не гавораць па-беларуску? Яна сустрэлася з простымі людзьмі, размаўляла, іншым разам спрачалася. Яна бачыла, які цяжар нясе наш народ, асабліва дзеці пасля Чарнобыльскай бітвы. Узрушаная, з адным жаданнем дапамагчы сваёй Радзіме, вярнулася назад. У Амерыцы чакалі найблі-

жэйшыя яе памочнікі, яе сям'я: дачка Наталія і муж Юры Смірнов.

Трынаццаць гадоў прайшло з таго часу... І зараз у Беларусі няма ніводнага кутка, дзе б не ведалі Ірэну Каляду. Няма амаль такога часопіса, які б не пісаў пра яе, і гэта не толькі ў Беларусі, але і далёка за яе межамі. Амаль 10 гадоў Ірэна кіруе фондам "Этнічныя галасы Амерыкі" (Ethnic Voice of America), які дапамагае дзецям сіротам і інвалідам дзяцінства, дзецям, якім патрабуецца дапамога.

"Шаноўная спадарыня Ірэна Каляда! Дазвольце выказаць вам шчырую ўдзячнасць ад імя дзяцей школы-інтэрната горада Светлагорска. Дзякуючы вашай падтрымцы і вялікаму сэрцу маці, у час летняга адпачынку шмат нашых

вучняў змаглі выдатна адпачыць і паправіць здароўе ў дзіцячым санаторыі імя С. Лазо Адэскай вобласці і ў летнім спартыўным лагэры "Садова" ў Малдове. Самыя добрыя, сонечныя ўражанні застаюцца ў нас на ўсё жыццё! Пабачылі б Вы, якімі загарэлымі, задаволенымі і вясёлымі мы вярталіся дадому! Не толькі адпачылі, але і многа цікавага пабачылі, даведліся і моцна пасябравалі. Мы ўтэўнены, што сяброўства дапаможа дзецям у будучыні ўмацаваць мір на планеце!

Выхаванцы школы-інтэрната, г. Светлагорск."

Гэта адзін з лістоў 12 тысяч дзяцей, якія былі на аздараўленні ў санаторыях Украіны і Малдовы, Польшчы і Літвы, Балгарыі і Турцыі, Нямеччыны і Славеніі, і ў нацыянальным лагэры "Зубраня".

А колькі пісем удзячнасці прышло да Ірэны за экскурсіі па родных краі... Дзякавалі ёй і за спонсарскую падтрымку фестывалю, канцэртаў мастацкіх калектываў, якія ўздзімалі імя і гонар Беларусі за яе межамі... За матэрыяльную падтрымку школ-інтэрнатаў, дзяцей-сірот. За выданне беларускіх кніжак. За аперацыі, якія дарылі здароўе і жыццё нашым дзецям.

Дык адкуль такая любоў і папашана да свайго краю? Многія пыталіся ў спадарыні Ірэны...

— Ад сям'і, — заўсёды адказвала яна, — якая памятае свае карані і захоўвае высокі гонар даўняга старажытнага беларускага роду...

І невыпадкова, што каля аднаго са старажытных гарадоў Беларусі — Заслаўя — намаганнямі спадарыні Ірэны Каляды пачалося будаўніцтва дзіцячага сямейнага цэнтра. І дай Бог, каб тыя, хто зведаў клопат гэтай жанчыны, сталі нашчадкамі ў той высакароднай справе, якую робіць дзеля сваёй Бацькаўшчыны амерыканка беларускага паходжання Ірэна Каляда.

Наталія ВЯРБОЎСКАЯ.
НА ЗДЫМКАХ: Наталія ВЯРБОЎСКАЯ — прадстаўнік дабрачыннага фонду Ірэны Каляды з беларускімі дзецьмі на аздараўленні ў Малдове; дзякуючы спадарыня Ірэна — гэты адпачынак нам запомніцца надоўга; Ірэна КАЛЯДА; Ірэна КАЛЯДА ў офісе дабрачыннай арганізацыі "Этнічныя галасы Амерыкі".
Фота з архіва Наталі Вярбоўскай.

Расія, Іркуцк

"Беларускія Каляды" ў Прыбайкаллі

Ужо 10 гадоў запар беларусы Прыбайкаллі праводзяць Каляды па старажытных традыцыях. Рэгіянальная грамадская арганізацыя "Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага" з моманту заснавання ў 1996 годзе паставіла перад сабой адной з галоўных задач аднаўлення, захавання і развіцця беларускіх нацыянальных абрадаў, традыцый, звычаяў і рамёстваў.

Маладзёжны клуб "Крывічы" ўжо трэці год запар практыкуе калядаванне. З 25 снежня па 7 студзеня кожны мог запрасіць да сябе пакалядаваць. Усе ўдзельнікі атрымалі вясёлае забавуальнае відовішча з аднаго боку і вялікі патак лепшых пажаданняў з другога.

А 7 студзеня ў сярэдняй школе № 65 прайшла агульная сустрэча — свята "Каляды-2006". На яе запрашалі ўсе члены Таварыства з сям'ямі і сябрамі. Праграма ўключала ўрачысты канцэрт, святочнае застолле і нацыянальную беларускую дыскатку.

Алег РУДАКОЎ, старшыня ІТБК.

Латвія, Даўгаўпілс

Запявала "Купалінкі"

У Цэнтры беларускай культуры адбыўся юбілейны творчы вечар спявачкі Тацяны Піменавай. Яна з'яўляецца кіраўніком ансамбля "Купалінка" і квартэта "Ластаўкі".

Павінаваць з 50-годдзем таленавітую выканаўцу беларускіх песен прышлі генеральны консул Беларусі ў Даўгаўпілсе Генадзь Ахрамовіч, дырэктар ЦБК Аляксандр Кохан, старшыня беларускага таварыства "Уздым" Барыс Іванов, кампазітар Аляксандр Рудзь, паэты Станіслаў Валодзька і Яўген Голубеў, калегі па творчасці і родныя.

На вечары прагучаў шэраг песень у выкананні "Ластавак", "Купалінкі" і самета Паўла Прозара. Былі тут і прэм'еры: упершыню прагучалі песні "Сустрэкай, Беларусь!" і "Купальская ночка" кампазітараў Анатоля Мядзведзева і Міколы Яцкова на словы Станіслава Валодзькі. Апошняя рыхтуецца "Ластаўкамі" да конкурсу ў Рызе.

Трэба дадаць, што нядаўна адбылася творчая паездка "Ластавак", "Купалінкі" і сяброў "Уздыму" на Віцебшчыну ў Глыбокае. Там у гарадскім доме культуры быў дадзены канцэрт, а ў гарадскім цэнтры культуры адбылася сустрэча. На перадазе "Ластавак" і "Купалінку" чакаюць новыя выступленні ў Латвіі і Беларусі.

Алена КАВАЛЬКОВА.

Украіна, Адэса

Добры дзень! Не хочацца думаць пра час, які ідзе. Ён не ідзе, а ляціць. Яшчэ адзін год прайшоў. Заўсёды падводзіць вынікі — што зроблена. Мазу з упэўненасцю сказаць, каб не "Голас Радзімы", не было б у маім творчым жыцці яшчэ аднаго накірунку: пісаць не толькі фарбамі, а і словам. Калі ж бачыш матэрыял надрукаваным, ён неяк успрымаецца па-іншаму. Гэта як напісаная карціна — у майстэрні яна адна, а ў выставачнай зале выглядае інакш.

Мне ж прыйшлося змяніць Кішынеў на Адэсу. Майстэрня засталася ў Кішыневе, ёсць куды прыязджаць і працаваць.

З пераездам на новае месца жытцтва трэба ўсё пачынаць з нуля. Быццам і няма таго, што было працавана за 22 гады, пражытыя ў Малдове. Але і ва Украіне пішацца лёгка. А Адэса — гэта не проста горад. Гэта як нейкая асобная дзяржава. Будуць паездкі ў Беларусь, будуць выставы і сустрэчы.

Сардэчна віншую ўсім чытачоў і калектыву газеты з Нараджэннем Хрыстовым і Новым годам!

Здароўя, поспеху ў працы, дабрабыту і згоды ў сям'і.

З павагай,

Вячаслаў ІГНАЦЕНКА.

Алімпіяда — 2006

Усе будучь працаваць на вынік!

“Беларусь завяршае падрыхтоўку да ўдзелу ў XX зімніх Гульнях у Італіі, — такое рэзюме сумеснага пасяджэння выканкама НАКа і аргкамітэта “Турын-2006”.

Як адзначыў у сваім выступленні шэф місіі алімпійскай дэлегацыі і старшыня дырэктарата нацыянальных каманд Аляксандр Швель, на 21 снежня кваліфікацыйныя нарматывы выканалі 45 атлетаў па сямі відах спорту.

Самыя высокія медальныя абавязальствы ўзялі на сябе прадстаўнікі фрыстайла, біятлона і лыжнік Сяргей Далідовіч. І першыя афіцыйныя старты новага сезона сведчаць, што ў гэтых дысцыплінах дасягнуты значны прагрэс. Так, лыжныя акрабаты на мінулых чатырох этапах Кубка планеты ўдасціліся залатою, дзвюх сярэбраных і дзвюх бронзавых узнагарод. Стреляючыя лыжнікі пакуль не пакарылі ў гэтым спаборніцкім годзе п’едэстал гонару, аднак і мужчыны, і жанчыны палепшылі пазіцыі ў Кубку нацый у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага. Відавочны рост паказчыкаў у Аляксея Айдарова, Сяргея Новікава і Вольгі Назаравай. На думку настаўнікаў, у гэтым сезоне іх падапечныя нясуць меншыя страты на агнявых рубяжах, і да пачатку Гульняў у іх яшчэ ёсць нявыкарыстаныя рэзервы, у першую

чаргу ў наборы хуткасці на лыжні. Падцягваецца да сусветных лідэраў і лыжнік Далідовіч. З астатніх кандыдатаў на ўдзел у Алімпіядзе адзначым майстра шорт-трэка Юлію Елсакову, якая займае зараз высокае, 14-е, месца ў сусветным мнагаборстве. Яна адзіная з усёй зборнай заваявала алімпійскія ліцэнзіі на трох дыстанцыях, прычым паставіла два рэкорды краіны.

І, зразумела, выклікае жаль і здзіўленне становішча, якое складалася з нашай прымай у бегу на каньках Анжалікай Кацюгай. Міжнародная федэрацыя, як вядома, нядаўна падала апеляцыю ў арбітражны суд у Лазане на рашэнне свайго ж дысцыплінарнага камітэта, які аднавіў яе ва ўсіх правах. Цяжба ў вырашэнні гэтай “допінгавай” справы пакідае пад вялікім пытаннем удзел беларускі ў Гульнях.

Міністр спорту і турызму Беларусі Аляксандр Грыгарэў паведаміў, што парламент краіны ратыфікаваў канвенцыю “Супраць прымянення допінгу ў спорце”, што накладвае на нашу краіну новыя абавязальствы ў барацьбе з гэтым злом.

Па яго словах, сумесна з рэспубліканскімі федэрацыямі ўжо

вызначаны папярэдні склад каманды. У яе ўвайшло 37 атлетаў (18 жанчын і 19 мужчын). З іх шэсць — заслужаныя майстры спорту, 13 — “міжнароднікі”. Найбольшае прадстаўніцтва са спартыўных таварыстваў і рэгіёнаў краіны маюць адпаведна “Дынама” — 15 чалавек, і Мінск — 14. Самы малады алімпіец — скакун з трампліна Пётр Чадаеў (18 гадоў), самы вопытны — біятланіст Уладзімір Драчоў (39).

Увогуле ў алімпійскай дэлегацыі Беларусі 104 чалавекі. Акрамя атлетаў, гэта 23 трэнеры і спецыялісты, восем медыкаў і масажыстаў, псіхалагаў, тры чалавекі адміністрацыйнага персаналу, два спонсары, восем афіцыйных асоб, сем прадстаўнікоў друкаваных СМІ і 15 — “Белтэлерадыёкампанія”.

Пад’ём нацыянальнага сцяга адбудзецца 9 лютага ў 11 гадзін, калі ў Алімпійскай вёсцы збяруцца ўсе, за выключэннем майстроў фрыстайла. Вяртанне дадому плануецца з 24-га па 28 лютага. Рэкордную колькасць гадзін плануе прысвяціць дзевяці дысцыплінам гэтых Гульняў “Белтэлерадыёкампанія” — амаль 118.

Фізікульт-ура!

“Вікторыя” сусветнага ўзроўню

У Брэсце працягваецца рэалізацыя сумеснага з РАТ “Газпрам” праекта па ўзвядзенні універсальнага спартыўнага комплексу “Вікторыя”, разлічанага на 4,5 тысячы глядацкіх месцаў і прызначанага для правядзення міжнародных сустрэч і спаборніцтваў па гандболе, валеболе, баскетболе і іншых відах спорту.

Гэта адзіны ў горадзе будынак падобнага тыпу, у якім галоўная арона будзе ў форме амфітэатра, а глядачы размесцяцца з чатырох бакоў.

Акустычныя магчымасці спорткомплексу прадугледжваюць правядзенне культурна-вядоўшчых, выставачных і прэзентацыйных мерапрыемстваў.

Летась была здадзена пер-

шая чарга спартыўнага комплексу, якая ўключае ў сябе трэнервачную і фізікультурна-аднаўляльную базу для падрыхтоўкі спартсменаў. Поўнаасцю завяршыць будаўніцтва спорткомплексу плануецца ў 2006 годзе.

Праект спорткомплексу “Вікторыя” аўтарскага калектыву ААТ “Брэстпраект” на чале з брэсцкім архітэктарам Валерыем Кяскевічам удастоены дыплом “Лепшы праект года” ў намінацыі “Грамадскія будынікі” на V Нацыянальным фестывалі архітэктуры, які адбыўся ў кастрычніку 2004 года ў Гомелі.

НА ЗДЫМКУ: завяршаецца вонкавае аздабленне спорткомплексу “Вікторыя”.

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

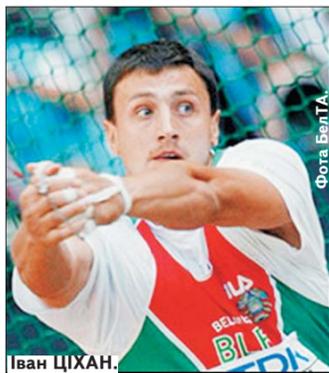
Рэйтынг

На п’едэстале — каралі і каралевы

Дзесятка лепшых спартсменаў Беларусі 2005 года, па версіі “Спартыўнай панарамы”

Напярэдадні Каляд традыцыйна называюцца лаўрэатамі адыходзячага года. “Спартыўная панарама” ў 47-й раз (!) правяла апытанне сярод спартыўных журналістаў краіны, у якім удзельнічалі 133 чалавекі. Увогуле ў намінацыі быў вылучаны 71 атлет. Гэта тыя, хто вызначыўся на першынствах планеты, кантынента і іншых міжнародных турнірах.

Найбольшую колькасць балаў, якія налічваліся па апрабраванай ужо схеме (першае месца — 10 балаў, другое — 9, ... дзiesiąтае — 1), набраў лёгкаатлет Іван Ціхан.

Іван ЦІХАН.

У актыве двухразовага чэмпіёна свету па кіданні молатга, а таксама ўладальніка лепшага кідка ў сезоне, які ўсяго адзін сантыметр саступае шматгадоваму сусветнаму рэкорду легендарнага Юрыя Сядых, 1 139 балаў.

Лепшай сярод жанчын, а таксама другім лаўрэатам спартыўнай Беларусі-2005 стала каралева акадэмічнай грэблі Кацярына Карстэн. У мінулым годзе Карстэн атрымала перамогу на ўсіх

Кацярына КАРСТЭН.

этапах Кубка планеты, а таксама і на сусветным форуме ў японскім горадзе Гіфу. Кацярына Вялікая набрала 902 балы.

Лепшай беларускай камандай названы *экіпаж мужчынскай байдэркі-чацвёркі ў складзе Вадзіма Сахнева, Рамана Петрушэнка, Дзям’яна Турчына і Аляксея Абалмасова*. Квартэт весляроў, які стаў уладальнікам залатога і бронзавыя узнагарод чэмпіянату свету ў Загрэбе, абышоў 27 намінантаў, набраўшы 37 балаў. Усяго чатыры балы саступіла яму жаночая эстафетная каманда 4x100 метраў, якая ўдасцілася ў Хельсінкі на першынстве свету па лёгкай атлетыцы бронзавага медаля.

А вось як размеркаваліся астатнія пазіцыі ў дзесятцы лепшых атлетаў краіны: 3-е месца — *Надзея Астапчук* (лёгкаая атлетка); 4-е — *Уладзімір Самсонаў* (настоольны тэніс); 5-е — *Наталля Цылінская* (веласпорт); 6-е — *Анжаліка Кацюга* (канькабежны спорт); 7-е — *Вадзім Дзевятоўскі* (лёгкаая атлетка); 8-е — *Алім Селімаў* (грэка-рымская барацьба); 9-е — *Максім Мірны* (тэніс); 10-е — *Аляксандр Глеб* (футбол).

Старонку падрыхтавала Настасся САМУСЕНКА.

Намінацыі футбольнага сезона-2005 у Беларусі

- Прыз “Справядлівай гульні” — “Шахцёр” (Салігорск).
- Прыз “Глядацкіх сімпатый” — “Дынама” (Мінск).
- Прыз “Двума саставамі” — “Дынама” (Мінск).
- Прыз “Граза аўтарытэтаў” — БАТЭ (Барысаў).
- Лепшы футбаліст Беларусі — Аляксандр Глеб (“Арсенал”).
- Лепшы трэнер — Юрый Вяргейчык (“Шахцёр”).
- Лепшы варатар — Ігар Логвінаў (“Шахцёр”).
- Лепшы абаронца — Аляксандр Юрэвіч (“Шахцёр”).
- Лепшы паўабаронца — Ігар Чумачэнка (“Нафтан”).
- Лепшы нападаючы — Раман Васілюк (“Гомель”).
- Лепшы бамбардзір — Валерый Стрыпейкіс (“Нафтан”).
- Лепшы ігрок чэмпіянату — Віталь Валодзенкаў (“Дынама”, Мінск).
- Лепшая футбалістка — Алена Шаўцова (“Лада”, Тальяці).
- Лепшы ігрок па футзалу — Сяргей Кузняцоў (“Дарожнік”, Мінск).
- Лепшы арбітр — Сяргей Шмолік.

Нашы ў кнізе Гінеса

У Кнігу рэкордаў Гінеса занесена імя мастака АЛЯКСАНДРА КІШЧАНКІ, аўтара “Табелена стагоддзя”. Палатно мае памеры 14 на 19 метраў і важыць 286 кілаграмаў. Табелен быў вытканы ўручную ў 1996 годзе на Барысаўскім камбінаце прыкладнага мастацтва. На агляд народу ён выстаўляецца рэдка. У апошні раз гэта было на Дзень Незалежнасці ў 2004 годзе. Для пастаяннай экспазіцыі для суперабелена не могуць знайсці месца.

Член Савета Рэспублікі МІКАЛАЙ ЧАРГІНЕЦ патрапіў у Кнігу рэкордаў Гінеса “за разнапланавыя дасягненні ў галіне навукі і культуры, літаратуры і палітычнай дзейнасці”. Некаторыя з іх: ён тэатральнік (больш за 30 твораў) і сцэна-

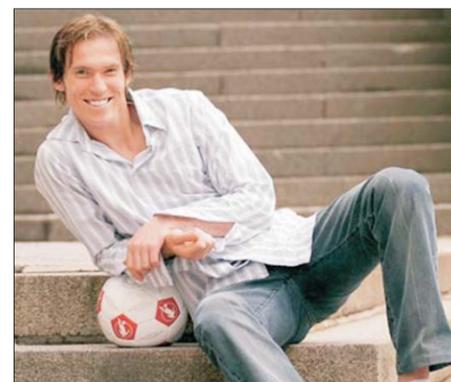
Падрабязнасці

Паўабаронца зборнай Беларусі Аляксандр Глеб прызнаны лепшым футбалістам краіны 2005 года

Паўабаронца нацыянальнай зборнай і лонданскага “Арсенала” Аляксандр Глеб прызнаны лепшым футбалістам Беларусі 2005 года.

Паводле традыцыйнага апытання, праведзенага спартыўным выданнем Беларусі — газетай “Прэсбол”, Глеб атрымаў 671 бал. Яго прозвішча называлася рэспандэнтамі 241 раз, прычым 200 апытаных паставілі яго на першае месца, 30 — на другое, а 11 — на трэцяе.

У штогадовым апытанні ўдзельнічалі 303 чалавекі. Паўабаронца самарскіх “Крылаў Саветаў” і нацыянальнай зборнай Дзяніс Коўба прызнаны другім, а трэцім

стаў форвард італьянскай “Сампдоры” і зборнай Беларусі Віталь Кутузаў.

Усяго падчас выбараў лаўрэатаў сезона названы імёны 43 беларускіх футбалістаў, якія выступаюць за расійскія, украінскія, беларускія, румынскія, англійскія і італьянскія клубы.

рыст, кандыдат юрыдычных навук і акадэмік Міжнароднай акадэміі інфармацыйных рэсурсаў і тэхналогій, узнагароджаны шматлікімі ордэнамі, 30 медалямі СССР, Рэспублікі Беларусь, Рэспублікі Афганістан і нават Рэспублікі Польшча, а таксама прэміямі імя А.Фадзеева і В. Пікуля.

Пэст і кампазітар МІКАЛАЙ ТРАЦЦЯКОЎ удастоіўся гонару патрапіць на старонкі Кнігі рэкордаў Гінеса за тое, што напісаў песні аб усіх раёнах Мінска.

Майстар міжнароднага класа па кікбоксінгу, чатырохразовы чэмпіён СССР і краін СНД, а яшчэ спявак АЛЬБЕРТ СКАРАХОД апынуўся там за выкананне песні “Перавернуты свет” у стойцы на галаве.

З іншых нашых спартсменаў вылучыліся канькабежац ІГАР ЖАЛЯЗОЎСКІ, які шэсць разоў станаўіўся абсалютным чэмпіёнам свету па спрынтарскім мнагаборстве. Праўда, у яго няма ні ад-

наго алімпійскага золата. Затое ў гімнаста ВІТАЛЯ ШЧЭРБЫ — адразу шэсць залатых медалёў, заваяваных на адной Алімпіядзе 1992 года ў Барселоне!

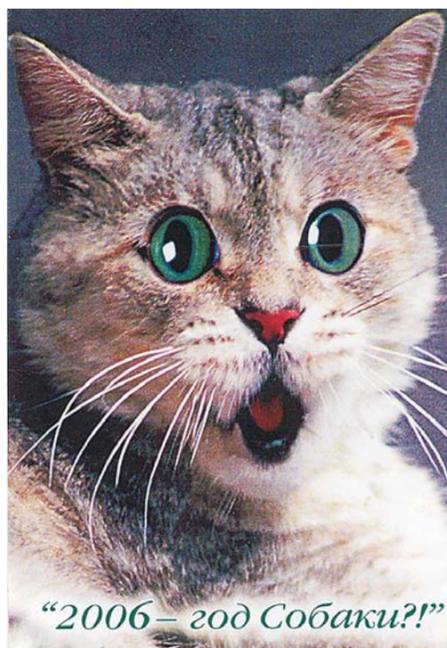
Мноства рэкордаў у пад’ёме цяжкасцей у сілача Вячаслава ХАРЭНЕКІ.

Адразу некалькі рэкордаў балансавання прапісаў у славутой кнізе жыхар Магілёва АЛЯКСАНДР БЕНДЗІКАЎ. Ён склаў піраміду з 800 манет, якія паставіўна рабро, а яшчэ адну — з 410 тысячч прабак з-пад п’юных бутэлек агульнай вагай амаль у тону. А зусім нядаўна, у кастрычніку гэтага года, беларус устанавіў сусветны рэкорд у будаўніцтве вежы з даміно. Ён паставіў адна на адну 783 даміношныя касцяшкі.

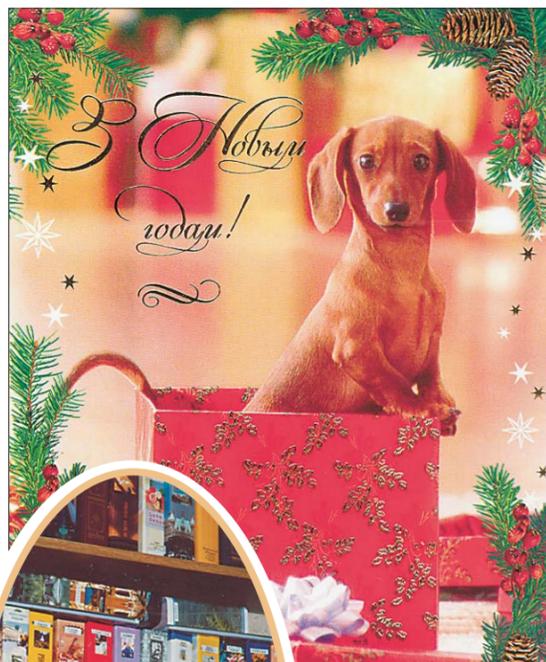
14 лютага 1999 года, у Дзень святога Валянціна, у мінскім спартыўным манежы “Уручка” адначасова цалаваліся 5 900 маладых мінчан і мінчанак. Але гэты наш рэкорд масавага пацалунку ўжо набыты.

Каляды і Новы год запалі, як кажуць, у маё сэрца яшчэ ў раннім дзяцінстве, якое прайшло ў вёсцы Лявонавічы, што ў Бераставіцкім раёне на Гродзеншчыне. Бадай, толькі ў нашай хаце, у Данільчыкаў (такое маё дзівочае прозвішча), ставілі ёлку. Упрыгожвалі яе самаробнымі папяровымі цацкамі. А якая радасць была, калі тата аднойчы прывёз з Гродна каробку шароў!

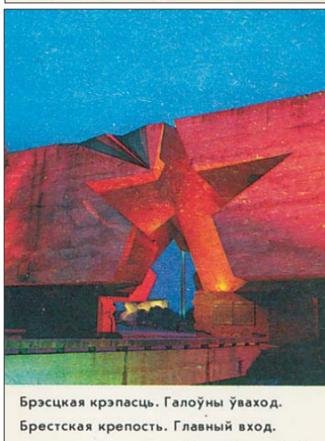

“2006 – год Собаки?!”

Збіральніцтва робіць жыццё больш яркім

Гісторыя навагодніх каляндарыкаў і паштовак, якія збліжаюць людзей

Брэсцкая крэпасць. Галоўны ўваход. Брэстская крэпасць. Галоўны ўваход.

У час куцці тата згадаў трагічны для нашай сям'і падзеі апошняй вайны. Бацькоў і пяцёра іх дзяцей тады забралі ў беластоцкую турму. Там жа загінулі тры братоў майго таты.

На Ражджаство Хрыстова ўсё здавалася такім таямнічым, верылася ў чуда, шчасце. Хацелася пабачыць далёкія краіны, мець я мага больш сяброў...

Цяпер дзіцячыя мары ў многім збыліся. Я не раз выязджала за мяжу. У маёй паштовай скрынцы кожны дзень знаходжу ліст (а то і два) з Расіі і Польшчы, Аўстраліі і Італіі, Ізраіля і Фінляндыі. Асабліва часта мне піша з Чэхіі Людміла

Душкава. На сваім хатнім камп'ютэры яна зрабіла для мяне некалькі каляндарыкаў.

А ўсяго ў мяне звыш 60 актыўных карэспандэнтаў. Часам сустракаюся з імі. Нядаўна гасцявала ў аднаго калекцыянера з Польшчы. Ён ветэран вайны, мы з ім многа ездзілі па краіне, пабывалі ў канцлагеры, вязнем якога быў мой сябар. А летам выбралася ў Адэсу: не толькі добра адпачыла, але і прывезла адтуль новыя паштоўкі для сваіх калекцый.

Маё збіральніцтва пачалося яшчэ ў Вялікабярэставіцкай школе. Што дарылі вучні адзін другому на святы, на Новы год? Зразумела — паштоўкі з сяброўскімі пажаданнямі. Выкідваць віншаванні было шкада... Пачала збіраць калядныя, навагоднія, велікодныя. Потым, гледзячы на мяне, мой сын пачаў збіраць каляндарыкі. Калі падрос — уключыла іх у сваю калекцыю. Сёння ў ёй звыш 20 тысяч каляндарыкаў. Асноўная іх тэматыка — навагодняя. Ёсць звыш тысячы каляндарыкаў з беларускай тэматыкай. Шырока прадстаўлены флора і фауна, партрэты палітычных дзеячаў. Звыш пяцісот прысвечаны... паліграфіі. Тлумачыцца гэта тым, што доўгі час я працавала аператарам настольнага выдавецкага комплексу баранавіцкай газеты “Наш край”.

А яшчэ я заказваю для сябе імяныя каляндарыкі ў баранавіцкай фірме “Калор-прынт”. Сама падбіраю або кампаную малюнак. Тыраж невялікі — усяго во сем экзэмпляраў (роўна столькі змяшчаецца на адным друкаваным аркушы). Але для абмену хапае.

Што ж датычыцца паштовак, то іх у мяне каля 14 тысяч. Апрача навагодніх, ёсць рэпрадукцыі твораў мастацтва — ад карцін з амерыканскіх музеяў да ілюстра-

цыяй, на якіх прадстаўлены персанажы рускай класікі. Можна, збіраючы іх, паглыбляць свае веды ў гісторыі, культуры.

А яшчэ ў мяне ёсць калекцыя аўтографаў. Адным з першых было пажаданне, выказанае рускім пэтам Эдуардам Асадавым на зборніку яго вершаў. Потым з'явіліся аўтографы Міхаіла Ульянава, Спар-

така Мішуліна, Яраслава Еўдакімава, Рымы Казаковай, Ігара Квашы, Барыса Галкіна. Уладзімір Гасцюхін перадаваў мне разам з аўтографам білет на спектакль. А мая любімая актрыса Людміла Чурсіна ў адказ на навагодняе віншаванне і запрашэнне ў госці прыслала мне ліст і таксама запрасіла да сябе на Новы год, пазначыўшы нумар тэлефона.

Цешу сябе думкай, што мая калекцыя каляндарыкаў — першая па велічыні ў Баранавічах і трэцяя ў Беларусі. Апярэдзіла мяне толькі мінчанка Ганна Карчыцкая, у якой каля 25 тысяч адзінак. Яшчэ больш у Маскве, у прафесара Лідэра — 60 тысяч

адзінак. Але ён, у адрозненне ад мяне, збірае і ўсялякую рэкламу, якой сёння поўна.

Разумею, што захапленне маё не зусім стацуюцца з нашым прагматычным часам. Але, шчыра скажу, жыццё ад збіральніцтва робіцца больш цікавым і яркім. Бо не хлём жа адзіным жыве чалавек!

А цяпер прапаную зрабіць выбарчую экскурсію па маёй калекцыі каляндарыкаў. Адзін з самых старых датуецца 1971 годам, на ім — Курган Славы пад Мінскам. Першы каляндарык з беларускім і рускім надпісамі з'явіўся, паводле маіх збораў, у 1985 годзе. На ім — галоўны ўваход у Брэсцкую крэпасць (фота А. Лабады). Каляндарык з сабач-

камі зрабіла для мяне чэшская сяброўка Л. Душкава. Астатнія заказаны мной асабіста як імяныя. Далучаю да каляндарыка паштоўку з выявай рудога сабакі — гэта яго год наступіў 1 студзеня 2006 года.

Калі ў беларускай дыяспары, сярод чытачоў “Голасу Радзімы” таксама акажуцца калекцыянеры каляндарыкаў і паштовак, чакаю іх лістоў на адрас: Ніне Волкавай, аб. скрынка 39, Баранавічы-9, 225409, Брэсцкая вобласць, Беларусь. Пастараюся рэгулярна адказваць.

Ніна ВОЛКАВА (Баранавічы). НА ЗДЫМКУ: аўтар на фоне сваіх калекцый.

Вітання

ЗША, Чыкага

Цёпла віншую калекцыю паважнай рэдакцыі з Калядамі і Новым годам. Усім добрага здароўя, належнага дабрабыту і шчасця поўнай меры. Плёну ў высакароднай працы.

Няхай заўсёды “Голас Радзімы” будзе голасам праўды, каб яскрава зіхацела ў свеце прывабная сутнасць Беларусі.

Цімох ЛЯКУМОВІЧ.

Расія, Масква

Жадаем супрацоўнікам газеты “Голас Радзімы” творчых поспехаў і дабрабыту ў новым годзе!

Савет РНКА “Беларусы Масквы”.

Англія

Рэдакцыі “Голасу Радзімы” поспехаў у працы і пашырэнні вестак пра Беларусь і яе народ жадаюць **БУДКЕВІЧЫ.**

Украіна, Ізяслаў

Дазвольце ад шчырага сэрца прывітаць усіх супрацоўнікаў ды чытачоў “Голасу Радзімы” з надшышчым шостым годам XXI стагоддзя! Няхай нясе ён усім нам спакой і дабрабыт, плён ад працы, шчасце ў асабістым ды сямейным жыцці, моцнае здароўе! Беларускаму народу жадаю выбраць у 2006 годзе дастойнага Прэзідэнта!

З павагай і шчырай падзякай за самаадданую працу па стварэнні газеты, якую хочацца чытаць.

Пятрусь КАПЧЫК, кіраўнік гурту беларускай культуры “Зорка Венера”.

Літва, Вільнюс

Ад імя Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве прыміце самыя сардэчныя віншаванні з нагоды Каляд і Новага года.

Няхай 2006 год прынясе вам радасці, творчых поспехаў і здзяйснення надзей.

Лявон МУРАШКА, прэзідэнт Згуртавання.

Латвія, Даўгапілс

Дарагія сябры! Шчасця Вам і поспехаў у Вашай працы. Спадзяёмся на далейшае плённае супрацоўніцтва з газетай. Чакаем яе заўсёды як прывітанне з Радзімы.

Таццяна БУЧЭЛЬ ад імя студэнтаў-беларусаў.

Украіна, Данецк

Сардэчна віншую ўсіх чытачоў і рэдакцыю “Голасу Радзімы” з Ражджаством і Новым 2006 годам!

Няхай гэты год прынясе Вам плён новых спраў і здзяйсненняў, дасць добрае здароўе і шчаслівае быццё.

А.А. АКУШКА, старшыня Данецкага культурна-асветніцкага таварыства беларусаў “Нёман”.

Італія, Мілан

Я жыву ў Італіі, але ніколі не забываю маю родную Беларусь, хаця прайшло ўжо больш за 60 гадоў. Вялікі вам дзякуй, што памятаеце мяне. Рэгулярна атрымліваю газету, дзякуючы ёй, не забываю родную мову.

Леанарда МАЛЕЕВА.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288 - 12 - 80, 284 - 76 - 56, 288 - 17 - 82 (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029 - 6 - 88 - 17 - 82.

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Папісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2035 экз. Заказ 631Г. Падысана да друку 10.01.2006 г. у 12.00.

Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Паціўні рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2005.